

Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu

s.q.a.a
Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

ZBORNİK RAZPRAV

o zvezah evropskih univerz
– univerzah prihodnosti

LETNO POROČILO
NAKVIS 2019

DESETA OBLETNICA
NAKVIS

Deseta obletnica Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu.
Zbornik razprav o zvezah evropskih univerz – univerzah prihodnosti.

Izdala	Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu
Uredili	Tatjana Debevec in Tatjana Horvat
Avtorji	Tatjana Debevec, Jernej Širok, Tatjana Horvat, Matjaž Štuhec, Nataša Kramar
Avtorji razprav	Tomaž Deželan, Igor Papič in Matjaž Kranjc; Mark Frederiks, Klemen Šubic
Oblikovanje	RB Grafika
Tisk	RB Grafika
Naklada	300 izvodov
Za NAKVIS	dr. Franci Demšar Ljubljana 2020

Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

378(497.4):005.336.3(082)
378(4):005.336.3(082)

DESETA obletnica NAKVIS : zbornik razprav o zvezah evropskih univerz - univerzah prihodnosti, letno poročilo NAKVIS 2019 / [avtorji prispevkov Tatjana Debevec... [et al.] ; avtorji razprav Tomaž Deželan ... [et al.] ; uredili Tatjana Debevec in Tatjana Horvat]. - Ljubljana : Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu, 2020

ISBN 978-961-93476-6-9
1. Debevec, Tatjana
COBISS.SI-ID 30120195

*Udeleženci srečanja ob deseti obletnici agencije soglašajo z objavo fotografij.
Fotografija na naslovnici je nastala v prostorih Univerze v Mariboru.*

UVODNE BESEDE

Agencija letos praznuje deseto obletnico svojega nastanka, zato je temu namenjeno osrednje poglavje tokratne jubilejne letne publikacije. Ob stalnih poglavjih, kot so kratka predstavitev agencije, pregled njenega dela v preteklem letu in zbornik razprav za mednarodno konferenco, pa se je zdelo prav, da se pred sestavkom o razvoju in delu agencije v desetletnem obdobju ozremo skoraj trideset let v preteklost na začetke zunanjega presojanja kakovosti visokošolskih zavodov in študijskih programov v Sloveniji ter povabimo vse predsednike in direktorje nekdanjih, za to odgovornih institucij, in agencije na posebno srečanje. Zaradi epidemije je bilo to organizirano prek videopovezave. V publikaciji so objavljene njihove misli ob jubileju agencije, umeščene v poglavji, ki opisujeta obdobje, v katerem so vodili razvoj zunanjega presojanja kakovosti v visokem in višjem šolstvu.

Razprave za mednarodno konferenco, načrtovano jeseni 2020, so namenjene aktualni tematiki. Gre za nastanek zvez evropskih univerz, razvoj torej, ki prinaša tudi veliko novosti na različnih področjih presojanja kakovosti. Razprave so objavljene v drugem delu publikacije v zborniku.

Leto 2020 je prelomno še zato, ker bo v njem agencija poleg pregleda prehojene poti in uresničitve strateških ciljev v desetih letih sprejela novo srednjeročno strategijo, nastalo ob upoštevanju vrednot agencije: strokovnost, transparentnost in napredek. Poglavje o deseti obletnici agencije se konča z nekaterimi bistvenimi prihodnjimi strateškimi usmeritvami v okrepljeno analitično in razvojno delo agencije; izdelavo posebnega vodnika po akreditacijah in evalvacijah s poudarkom na poglobljeni vsebinski presoji standardov kakovosti; ter v krepitev mednarodne dejavnosti na aktualnih področjih. K temu naj dodam še vzpostavitev ažurnih baz podatkov o raziskovalni in knjižnični dejavnosti na visokošolskih zavodih, njihovih prostorih in opreми za lažje delo strokovnjakov agencije; izboljšanje akreditacijskih in evalvacijskih postopkov s sprotnim izobraževanjem udeležencev v njih; upoštevanje ciljev trajnostnega razvoja z racionalnim načrtovanjem potovanj, z izobraževanji in posveti na daljavo, tudi s skrbjo za zdravje, dobro počutje in enakopravno obravnavo zaposlenih; ter proaktivno komuniciranje.

Da bi lahko naloge, povezane s strateškimi usmeritvami, kakovostno in v celoti opravili, je treba spremeniti zakonodajo, ki ureja delo agencije. Prizadeval si bom za sprejem samostojnega zakona o agenciji, ki je temeljni strateški cilj do leta 2025. Zakon bo urejal postopke tako, da bodo bistvenega pomena akreditacijske in evalvacijske odločitve, sprejete na podlagi strokovnih vsebinskih ugotovitev, vzpostavil bo podlago za akreditacije in evalvacije v tujini, uredil nedoslednosti v veljavnih predpisih in zbral določbe vseh na enem mestu. Verjamem, da bo na njegovi podlagi delo agencije še kakovostnejše ter da si bo utrdila ugled doma in v tujini.

Dr. Franci Demšar
Direktor

KAZALO

O AGENCIJI	1
KRATEK PREGLED DELA AGENCIJE V LETU 2019	7
RAZVOJ SISTEMA KAKOVOSTI V SLOVENSKEM VISOKOŠOLSKEM PROSTORU – VPOGLED V OBDOBJE PRED NASTANKOM AGENCIJE	13
Predsedniki sveta za visoko šolstvo, njegovih senatov, komisij za kvaliteto ter direktor urada in sekretariata sveta	19
DESETA OBLETNICA AGENCIJE	21
Pregled pomembnih dogodkov na agenciji in svetu za visoko šolstvo, ki so vplivali na njuno delovanje in sodelovanje z deležniki	24
Razvoj meril za akreditacijo in evalvacijo oziroma za zunanje presojanje kakovosti	26
Število akreditacij in evalvacij po letih, stanje 31. 12. 2019	28
Razvijanje poglobljene samoevalvacije in sodelovanje agencije z deležniki	29
Mednarodna prepoznavnost agencije	32
Analitična in razvojna dejavnost agencije s pogledom v prihodnji razvoj	33
ZBORNIK RAZPRAV	35
Tomaž Deželan, Igor Papič in Matjaž Krajnc, Univerza v Ljubljani	
EUTOPIA 2050 ZA UL 2027	37
Mark Frederiks, De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie	
Presoja kakovosti evropskih univerz	43
Klemen Šubic, NAKVIS	
Zveza evropskih univerz – univerza prihodnosti	49

KRATICE IN OKRAJŠAVE

CEENQA	Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education; Srednje- in vzhodnoevropska mreža agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu
CeQuInt	Certificate for Quality in Internationalisation; certifikat za kakovost internacionalizacije, ki ga podeljuje ECA
ECA	European Consortium for Accreditation; Evropski konzorcij za akreditacijo v visokem šolstvu
EHEA	European Higher Education Area; evropski visokošolski prostor
EIQAS	Enhancing Internal Quality Assurance Systems; evropski projekt za razvijanje notranjih sistemov kakovosti
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education; Evropsko združenje agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education; Evropski register agencij
ESG; standardi ESG	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area; evropski standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru
ESU	European Students' Union; Evropska študentska organizacija
EUA	European University Association; Evropsko združenje univerz
EUnIQ	Developing a European Approach for Comprehensive QA of (European) University Networks" (EUnIQ); evropski projekt za razvijanje evropskega pristopa za celovito zagotavljanje kakovosti za (evropske) univerzitetne mreže
EURASHE	European Association of Institutions in Higher Education; Evropsko združenje visokošolskih institucij
INQAAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education; Mednarodna mreža agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu
JOQAR	Joint programmes: Quality Assurance and Recognition of degrees awarded; evropski projekt o zagotavljanju kakovosti in priznavanju diplom skupnih študijskih programov
KPK	Komisija za preprečevanje korupcije Republike Slovenije
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

MULTRA	Multilateral Agreement on the Mutual Recognition of Accreditation Results regarding Joint Programmes; multilateralni sporazum o vzajemnem priznavanju akreditacijskih odločitev pri skupnih študijskih programih
NAKVIS; agencija	Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu
SAZU	Slovenska akademija znanosti in umetnosti
svet za visoko šolstvo	Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo; Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije
ŠOS	Študentska organizacija Slovenije
VTI	visokošolsko transnacionalno izobraževanje
ZViS	Zakon o visokem šolstvu

● **Poslanstvo**

Agencija skrbi za primerljivost in mednarodno prepoznavnost slovenskega visokošolskega prostora ter se zavzema za nenehno izboljševanje njegove kakovosti. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno, strokovno in neodvisno ter svetovalno do vseh deležnikov v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smermi razvoja.

● **Vizija**

Agencija bo z aktivnim udejstvovanjem pri izvedbi procesov na področju zagotavljanja in izboljševanja kakovosti v visokem šolstvu spreminjala nacionalni in mednarodni visokošolski prostor.

Kakovostno visoko šolstvo je temelj vsake sodobne družbe, zato so se v devetdesetih letih prejšnjega stoletja države, podpisnice bolonjske deklaracije, obvezale, da bo prizadevanje za izboljševanje in zagotavljanje kakovosti visokošolskih zavodov, višjih strokovnih šol in študijskih programov njihova stalna naloga. Govorimo o evropski dimenziji sistema kakovosti v visokem in višjem šolstvu, ki pomeni: samoevalvacijo in akreditacijo oziroma zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov, njihovih študijskih programov in višjih strokovnih šol z obveznim obiskom skupine neodvisnih zunanjih strokovnjakov, ki presoja izpolnjevanje predpisanih standardov kakovosti. Za zunanje evalvacije in akreditacije so odgovorne regionalne ali nacionalne neodvisne institucije (agencije).

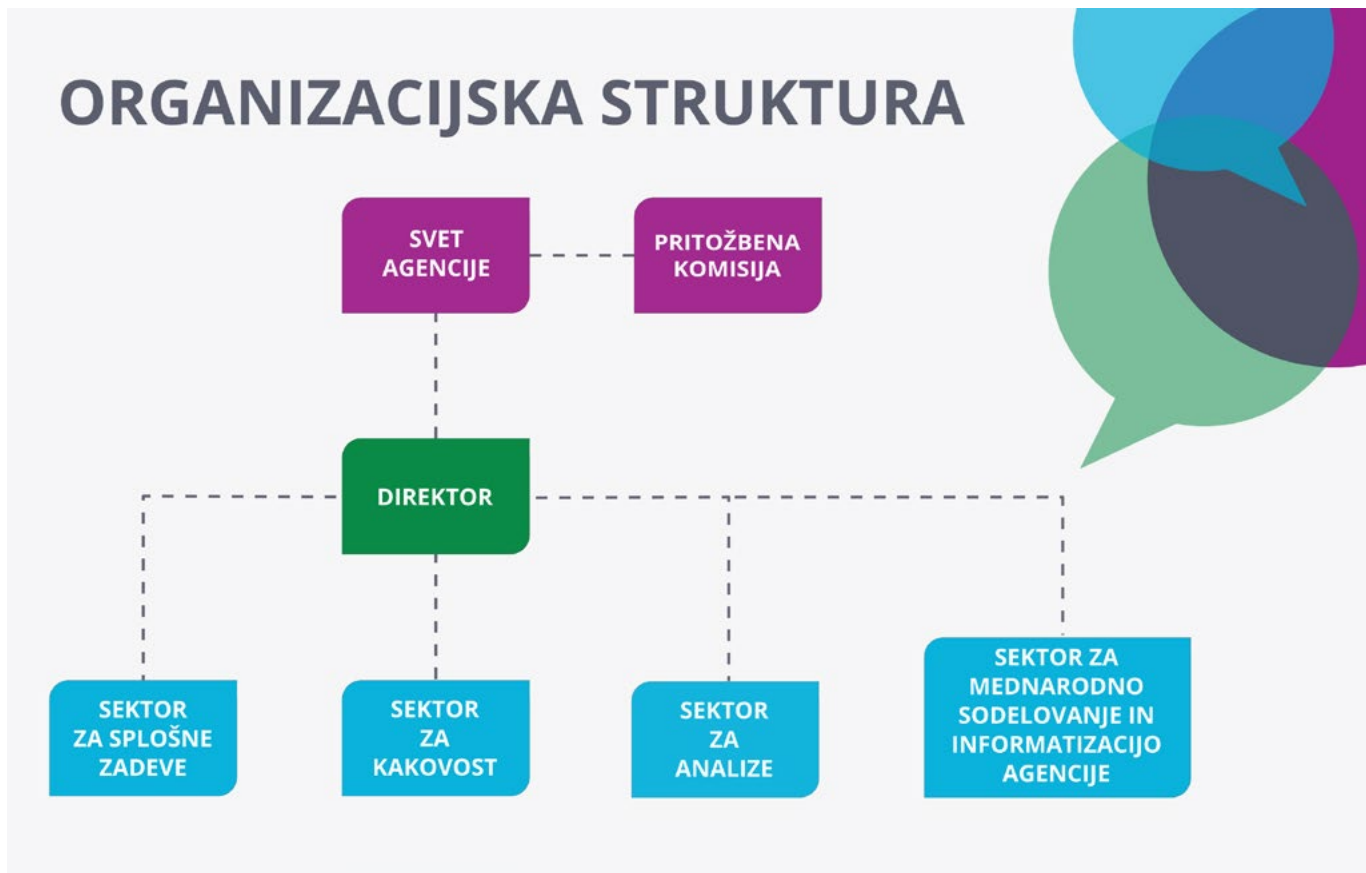
Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu je začela delovati leta 2010, ko je prevzela naloge, ki jih je pred njo opravljal Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo. Akreditacije v visokem in višjem šolstvu, katerih obvezni del je neodvisna zunanja presoja kakovosti, se namreč v Sloveniji v taki ali drugačni obliki opravljajo že od leta 1994.

Ustanovitev agencije je pomenila odločilen korak k priznavanju in prepoznavanju pomena neodvisnega presojanja kakovosti v visokem in višjem šolstvu ter odločanja o akreditacijah in mnenjih o doseganju standardov kakovosti. S svojim delom se je po nekaj letih dodobra uveljavila v mednarodnem prostoru in dosegla polno mednarodno priznanje z vpisom v evropski register agencij (EQAR) leta 2013 in včlanitvijo v evropsko mrežo agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (ENQA) leta 2015.

V zadnjih letih se je zunanje presojanje kakovosti visokega in višjega šolstva nenehno razvijalo in deloma spreminjalo, tako doma kot v mednarodnem prostoru. Maja leta 2015 so bili v Erevanu sprejeti novi evropski standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru, konec leta 2016 se je doma s sodelovanjem agencije spremenil zakon o visokem šolstvu, ki daje večjo avtonomijo visokošolskim zavodom pri presoji kakovosti študijskih programov, saj se odpravlja podaljševanje njihovih akreditacij, ki so bile v pristojnosti agencije. Na drugi strani je poudarjeno razvojno in svetovalno delo agencije, ki ga omogočajo tudi v takšno delo usmerjene vzorčne evalvacije študijskih programov.

V letih od 2017 do 2020 se je agencija posvetila izboljšanju strokovnega in razvojnega dela, krepitvi kulture kakovosti, svoje neodvisnosti in avtoritete, prenovi predpisov, informatizaciji ter reorganizaciji. V sodelovanju z zunanjimi deležniki je sprejela nova merila in različne predpise, v katerih je upoštevala tako zakonske novosti kot prenovljene evropske standarde. Temeljiti spremembi meril za akreditacijo leta 2017 so sledile dopolnitve v letih 2019 in 2020. V tem obdobju je prenovila merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (2018), merila za strokovnjake (2018), merila za prehode med študijskimi programi (2019) in merila za njihovo kreditno vrednotenje (2019). Zaradi prilagoditve okoliščinam pandemije je za omejeno obdobje prilagodila tudi minimalne standarde za izvolitev v nazive (2020).

Spremembe predpisov je podprla z usposabljanji, posveti, razlago meril za akreditacijo, prenovi poslovnika kakovosti, smernicami za evalvacijo na daljavo in priporočili za delo v izrednih razmerah v času pandemije. Agencija zaključuje vzpostavitev celovitega informacijskega sistema (eNakvis). Reorganizirala je svoje delo in se kadrovsko okrepila na področju informatike.

Sektorji agencije opravljajo vse naloge na temeljnih področjih njenega delovanja, kar pomeni, da oblikujejo predloge meril in drugih predpisov, vodijo akreditacijske in evalvacijske postopke, posodablajo informacijski sistem agencije, izdelujejo analize in smernice v podporo sistemom in presoji kakovosti, spletajo mrežo mednarodnih povezav, skrbijo za preglednost dela in komunikacijo z deležniki, pripravljajo gradiva za odločanje sveta agencije in za pritožbeno komisijo. Ena od temeljnih dejavnosti je tudi stalno mednarodno sodelovanje s sorodnimi agencijami in zvezami agencij ter razvojno in svetovalno delo. Natančnejši pregled nalog, povezanih z zunanjim presojanjem kakovosti visokega in višjega šolstva po sektorjih:

SEKTOR ZA KAKOVOST

- merila in drugi predpisi s področja kakovosti;
- akreditacije in evalvacije;
- spremembe študijskih programov;
- sodelovanje z deležniki (zavodi/šolami, strokovnjaki);
- vodenje in posodabljanje evidenc (o akreditacijah, evalvacijah, spremembah, VTI ...);
- arhiviranje vlog in drugih dokumentov.

SEKTOR ZA ANALIZE

- načrti in poročila (letni delovni in finančni načrt ter poročilo o delu in poslovanju agencije, strategija);
- analize, dokumenti, publikacije;
- samoevalvacija agencije;
- priročniki, vodniki;
- organizacija in sodelovanje pri različnih dogodkih (konference, posveti, usposabljanja, delavnice).

SEKTOR ZA MEDNARODNO SODELOVANJE IN INFORMATIZACIJO AGENCIJE

- mednarodno delovanje;
- organizacija letne mednarodne konference;
- eNakvis in povezovanje s podatkovnimi bazami (SICRIS, IZUM);
- vodenje in posodabljanje evidenc (o akreditacijah, evalvacijah, spremembah, VTI ...);
- komuniciranje.

SEKTOR ZA SPLOŠNE ZADEVE

- zakonodaja, priprava notranjih pravnih aktov agencije;
- pomoč pri izvajanju dejavnosti s področja zagotavljanja kakovosti;
- delo za pritožbeno komisijo;
- finančne in kadrovske zadeve;
- dostop do informacij javnega značaja;
- poslovno-administrativne naloge.

SVET AGENCIJE je najvišji organ odločanja. Sestavljen je tako, da omogoča od politike neodvisno odločanje in zagotavlja udeležbo vseh pomembnih deležnikov:

3 člane imenuje rektorska konferenca,

1 člana imenuje reprezentativno združenje samostojnih visokošolskih zavodov,

1 člana imenuje reprezentativno združenje višjih strokovnih šol,

2 člana študenta imenuje reprezentativna organizacija študentov v sodelovanju s študentskimi sveti,

1 člana imenujejo reprezentativna združenja delodajalcev po dogovoru,

1 člana imenujejo reprezentativni sindikati na področju visokega šolstva po dogovoru,

2 člana imenuje Vlada Republike Slovenije na podlagi javnega poziva (1 je strokovnjak na področju visokega šolstva ali zagotavljanja kakovosti v njem + 1 je strokovnjak na področju visokega šolstva ali zagotavljanja kakovosti v njem, ki študira ali dela v tujini).

Svet agencije:

- določa in sprejema merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov, študijskih programov, višjih strokovnih šol ter druge predpise, povezane s tem; vsi so objavljeni na spletnih straneh agencije;
- odloča o:
 - prvi akreditaciji visokošolskih zavodov in podaljšanju njihove akreditacije, podaljša jo lahko največ za 5 let,
 - akreditaciji študijskih programov, tudi mednarodnih skupnih študijskih programov, za nedoločen čas,
 - akreditaciji sprememb visokošolskih zavodov,
 - izpolnjevanju pogojev za vpis visokošolskega transnacionalnega izobraževanja v javno evidenco,
 - prigrasitvah v tujini akreditiranih mednarodnih študijskih programov;
- sprejema mnenje o izpolnjevanju standardov kakovosti višjih strokovnih šol;
- daje priporočila visokošolskim zavodom in višjim strokovnim šolam za izboljšanje kakovosti vseh njihovih delavnosti, predvsem pa samoevalvacije, posodabljanja in izvajanja študijskih programov.

Na odločanje v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih – o podelitvi akreditacije ali zavrnitvi vloge zanj, podaljšanju akreditacije ali morebitnem odvzemu – odločilno vpliva izpolnjevanje standardov kakovosti po področjih presoje kakovosti, določenih z merili:

PODROČJA PRESOJE KAKOVOSTI PO VRSTAH AKREDITACIJ OZIROMA ZUNANJIH EVALVACIJ

PRVA AKREDITACIJA VISOKOŠOLSKEGA ZAVODA

1. delovanje visokošolskega zavoda
2. kadri
3. materialne razmere

PODALJŠANJE AKREDITACIJE VISOKOŠOLSKEGA ZAVODA IN ZUNANJA EVALVACIJA VIŠJE STROKOVNE ŠOLE

1. delovanje visokošolskega zavoda ali višje strokovne šole
2. kadri
3. študenti
4. materialne razmere
5. notranje zagotavljanje in izboljševanje kakovosti, spreminjanje, posodabljanje in izvajanje študijskih programov

AKREDITACIJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

1. sestava in vsebina študijskega programa
2. zasnova izvedbe študijskega programa

EVALVACIJA ALI VZORČNA EVALVACIJA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

1. notranje zagotavljanje in izboljševanje kakovosti študijskega programa
2. spreminjanje in posodabljanje študijskega programa
3. izvajanje študijskega programa

Agencija si nenehno prizadeva za zagotavljanje in izboljševanje kvalitativnega, strokovnega in objektivnega presojanja kakovosti v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih. Zato imenuje neodvisne skupine strokovnjakov – v katerih sta obvezno tuji strokovnjak in študent –, ki poglobljeno presojajo izpolnjevanje standardov kakovosti po vseh področjih presoje.

Strokovnjake in kandidate zanje redno usposablja na posebnih srečanjih in delavnicah, jih seznaja z zakonskimi novostmi, novostmi v predpisih agencije in mednarodnih standardih za presojo kakovosti, nujnostjo nepristranskega, poglobljenega vsebinskega presojanja kakovosti, povratnimi informacijami o lastnostih zunanjih presoj in zadovoljstvu z njimi, protokolom obiska visokošolskih zavodov in šol ter potrebami po izpolnjevanju drugih, prav tako pomembnih pogojev za strokovnjaka agencije, kot na primer: sposobnost dela v skupini, spoštljiv odnos do sogovornikov. Ugotovitve skupine strokovnjakov so razvidne iz akreditacijskih in evalvacijskih poročil in so podlaga za odločitve o akreditacijah, zunanjih evalvacijah oziroma za pomembna priporočila za izboljšanje kakovosti.

● **Pomen sodelovanja**

V Sloveniji je zunanje presojanje kakovosti visokega in višjega šolstva neločljivo povezano z dejavnim sodelovanjem študentov, učiteljev in raziskovalcev. Naša agencija, pa tudi njen predhodnik svet za visoko šolstvo, sta med prvimi v evropskem in širšem prostoru začela sodelovati s študenti na vseh ravneh: študenti so obvezni člani sveta agencije in vseh skupin strokovnjakov, njihove organizacije sodelujejo pri nastajanju zakonodaje, meril in drugih predpisov. Njim, tako kot učiteljem in raziskovalcem, je najprej namenjeno zunanje presojanje kakovosti. Naloga agencije je, da pripomore h kakovostnemu izobraževanju po javnoveljavnih študijskih programih. Javna veljavnost ali veljavnost pridobljenih diplom je namreč zagotovljena s pridobitvijo akreditacije, ki je v pristojnosti agencije.

KRATEK PREGLED DELA AGENCIJE V LETU 2019

Agencija je leta 2019 opravljala svoje naloge v treh sektorjih: sektorju za kakovost, sektorju za analize, mednarodno sodelovanje in informatizacijo agencije ter sektorju za splošne zadeve. V štiri sektorje se je organizacijsko preoblikovala januarja 2020.

Poleg temeljne dejavnosti agencije, ki zajema akreditacije in evalvacije visokošolskih zavodov, višjih strokovnih šol in študijskih programov, so bile pglavitne naloge v letu 2019:

- izvedba prve posebne letne mednarodne konference agencije ter izdelava publikacije z zbornikom razprav;
- priprava samostojnega zakona o agenciji;
- usposabljanje strokovnjakov agencije ter posvet z uveljavljenimi strokovnjaki in srečanje s predstavniki visokošolskih zavodov;
- nadaljevanje posvetov z visokošolskimi zavodi in višjimi strokovnimi šolami (komisijami za kakovost);
- samoevalvacija agencije za leti 2018 in 2019 ter priprava ukrepov za delo agencije v letih 2020 do 2021;
- nadaljnje razvijanje in priprava eNakvis na izmenjevanje podatkov z različnimi zunanjimi informacijskimi bazami ipd.;
- sistemska ureditev komuniciranja z notranjimi in zunanjimi deležniki;
- prenova nekaterih meril agencije ter notranjih aktov.

Naloge v letnem delovnem načrtu agencije 2019 so bile opredeljene ob upoštevanju:

a) strateških ciljev agencije od leta 2017 do leta 2020:

- izboljšanje strokovnega dela agencije
- krepitev neodvisnosti in avtoritete agencije
- krepitev kulture kakovosti
- prenova meril in drugih aktov agencije
- vzpostavitev učinkovitega in uporabnikom prijaznega informacijskega sistema agencije
- podaljšanje članstva v ENQA in EQAR ter krepitev mednarodnega sodelovanja agencije
- reorganizacija dela agencije
- razvojno delo

b) področij presoje po poslovníku kakovosti:

- akreditacije in zunanje evalvacije
- notranji sistem kakovosti agencije
- zunanji sistem kakovosti agencije
- merila in drugi predpisi agencije
- informacijski sistem in obveščanje

c) vrednot agencije:

- neodvisnost, odgovornost, strokovnost, učinkovitost
- javnost in transparentnost
- zavezanost k napredku

Kratek pregled dela agencije v letu 2019 bomo začeli s temeljno dejavnostjo, akreditacijami in evalvacijami, v nadaljevanju pa predstavili delo na pomembnih področjih:

● **Akreditacije in evalvacije v visokem in višjem šolstvu**

V letu 2019 se je v primerjavi z letom 2018 število akreditacijskih in evalvacijskih postopkov in odločitev znatno povečalo predvsem zaradi:

- omogočanja oddajanja vlog prek prenovljenega informacijskega sistema eNakvis po prvi polovici leta 2018; ob upoštevanju trajanja postopkov po ZViS-K in novih merilih (trajajo od 9 do 15 mesecev) so se nadaljevali v letu 2019;
- prvih vzorčnih evalvacij študijskih programov.

Pred začetkom izvajanja evalvacij vzorca študijskih programov sta bila pripravljena protokol obiska visokošolskih zavodov in obrazec za vzorčne evalvacije.

V letu 2019 so se prek vzorčne evalvacije presojali študijski programi, ki jim akreditacija ni bila nikoli podaljšana, in tisti, ki imajo dislocirane enote zunaj Slovenije. Pri štirih programih so bile ugotovljene večje pomanjkljivosti oziroma neskladnosti pri samoevalvaciji, spreminjanju oziroma izvajanju, zato je svet agencije zavodom določil rok, do katerega so morali poročati o ukrepih za odpravo neskladnosti. Vsi zavodi so ukrepali v skladu s priporočili sveta agencije.

Do konca leta 2019 je svet agencije obravnaval 12 študijskih programov, ki so bili vključeni v vzorec, presoja 8 se nadaljuje in se bo končala v letu 2020. Postopki vzorčne evalvacije študijskih programov so v povprečju trajali le šest mesecev, kar je za tretjino manj, kot določa zakon oziroma merila.

Svet agencije je leta 2019:

- podelil akreditacijo 29 študijskim programom; v primerjavi z 2018 se je število akreditacij povečalo za več kot trikrat,
- podaljšal akreditacijo dvema visokošolskima zavodoma,
- sprejel dve spremembi visokošolskih zavodov,
- v evidenco vpisal eno pogodbo o VTI,
- obravnaval eno vlogo o izredni evalvaciji študijskega programa,
- negativno odločil o akreditaciji enega študijskega programa (odločitev sicer še ni dokončna),
- sprejel 15 mnenj o tem, da šole dosegaajo z zakonom in merili predpisane standarde kakovosti, ter nobenega mnenja, v katerem bi ugotovil nepravilnosti pri delovanju šole (v letu 2018 je sprejel 8 mnenj).

Postopkov po starih merilih ni bilo več, z izjemo enega za podaljšanje akreditacije, ki še ni dokončen.

Leta 2019 je bilo še 35 obiskov v postopkih podaljšanja akreditacije visokošolskih zavodov, sprememb visokošolskih zavodov, akreditacije študijskih programov, izredne evalvacije študijskih programov in vzorčne evalvacije študijskih programov (v letu 2018 jih je bilo trikrat manj, in sicer 11) ter 13 obiskov višjih strokovnih šol (9 v letu 2018).

Agencija je pregledala in evidentirala 656 sprememb študijskih programov (v letu 2018 jih je bilo 437).

ŠTEVILO AKREDITACIJ ŠTUDIJSKIH PROGRAMOV GLEDE NA ISCED - PRIMERJAVA MED LETOMA 2018 in 2019

Leto 2018

ISCED-F 2013 / KLASIUS-P-16	Število akreditiranih programov	Odstotek akreditiranih programov
(01) izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	0	0
(02) umetnost in humanistika	0	0
(03) družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	0	0
(04) poslovne in upravne vede, pravo	3	33
(05) naravoslovje, matematika in statistika	1	11
(06) informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	1	11
(07) tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	0	0
(08) kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	1	0
(09) zdravstvo in socialna varnost	2	22
(10) transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	1	11
Več področij	0	0
Skupaj	9	100

Leto 2019

ISCED-F 2013 / KLASIUS-P-16	Število akreditiranih programov	Odstotek akreditiranih programov
(01) izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	1	3
(02) umetnost in humanistika	4	14
(03) družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	2	7
(04) poslovne in upravne vede, pravo	3	10
(05) naravoslovje, matematika in statistika	0	0
(06) informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	3	10
(07) tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	0	0
(08) kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	0	0
(09) zdravstvo in socialna varnost	12	41
(10) transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	0	0
Interdisciplinarni	4	14
Skupaj	29	100

OPOMBA: Klasifikacija KLASIUS-P-16 je implementacija klasifikacije ISCED-F 2013, ki je nadomestila ISCED 1997 in je začela veljati 1. 1. 2018 s spremembo Uredbe o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (Ur. l. RS, št. 8/17). Klasius-P-16 je namenjen nacionalnemu in mednarodnemu statističnemu zbiranju podatkov in poročanju.

● **Mednarodna konferenca agencije Od minimalnih standardov do odličnosti**

Mednarodna konferenca v obliki, kot je bila načrtovana leta 2018 in za katero se vsako leto izda posebna publikacija s predstavitevijo agencije, njenega dela v preteklem letu in zbornikom razprav, je bila maja 2019. Agencija jo je organizirala skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU), pozdravni nagovor je imel tudi minister za izobraževanje, znanost in šport. Za predstavitevijo prispevka agencije z naslovom: »Slovenski visokošolski prostor – kje smo odlični?« so gosti konference spregovorili o sistemih kakovosti, akreditaciji, certificiranju in standardih, o delovanju akreditacije univerz v Evropi, sodelovanju odličnih univerz z delovnim okoljem, višji zahtevnosti vstopnega znanja za boljšo kakovost univerzitetnih študentov in diplomantov. Vabljeni tuji predavatelj Sir Leszek Borysiewicz, nekdanji rektor Univerze v Cambridgeu, je predstavil načine večstoletnega vzdrževanja odličnosti na eni od najuglednejših univerz v svetu.

● **Zakonodaja**

Agencija je v prvi polovici leta intenzivno pripravljala osnutek posebnega zakona o agenciji, s katerim bi se agencija preimenovala v center z naslovom: *Zakon o Nacionalnem centru Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (ZNAKVIS)*. Pobuda zanj je nastala predvsem zaradi želje in potrebe, da bi poenostavili postopke akreditacij in jih poskusili vsaj delno izvzeti iz Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP), večje avtonomije agencije in širitve njene pristojnosti v zvezi z mednarodnim delovanjem. Vsebino osnutka samostojnega ZNAKVIS je agencija poskusila vključiti tudi v novelo ZViS, ki se je pripravljala v delovni skupini na MIZŠ. Ali bo agencija vsebino pripravljenega osnutka zakona predložila v nadaljnje formalno usklajevanje v obliki samostojnega zakona ali znotraj novele ZViS, bo znano v letu 2020.

● **Strokovnjaki – izobraževanja in posveti**

V začetku marca 2019 je agencija organizirala usposabljanje strokovnjakov za delo pri vzorčnih evalvacijah, da bi jih seznanila predvsem z načinom izvedbe in namenom teh evalvacij. Strokovnjaki so bili opozorjeni na posebnosti postopka: ta se konča s priporočili visokošolskim zavodom za izboljšanje samoevalvacije, izvajanja, posodabljanja oziroma kakovosti študijskega programa, način presoje pa se razlikuje od drugih akreditacijskih in evalvacijskih postopkov predvsem po organizaciji in izvedbi obiska ter odločitvi sveta agencije (mnenje namesto odločbe o akreditaciji).

Agencija vsako leto opravi več izobraževanj kandidatov za strokovnjake, praviloma izbranih prek javnega poziva. Prvo je bilo januarja, nato pa februarja, marca in maja.

Na letnem posvetu strokovnjakov novembra 2019 so se obravnavali delovne prakse in izboljševanje presoje visokošolskih zavodov in študijskih programov, presoja doseganja kompetenc oziroma učnih izidov, razumevanje in tolmačenje standardov kakovosti in priprava poročil skupin strokovnjakov. Razpravljalo se je tudi o specifičnejših temah, kot so presoje interdisciplinarnih in transdisciplinarnih študijskih programov, izrednega študija, knjižnic in dostopa do virov ter drugih okoliščin ob presojah, kot so pritiski na strokovnjake ipd. Gosta posveta sta bila predstavnik hrvške in ciprške agencije.

Agencija je novembra izvedla še usposabljanje za strokovne delavce visokošolskih zavodov, odgovorne za kakovost. Obravnavali so se podatkovna baza DEQAR, delovanje ENQA in evalvacije njenih članic ter izsledki sistemske analize 2014–2017 za področje notranjega zagotavljanja kakovosti. Gosta posveta sta bila predstavnik ENQA in EQAR. V razpravi so udeleženci izmenjali mnenja o obliki in ključnih poudarkih samoevalvacijskega poročila, namenu in ciljih samoevalvacije ter ključnih naslovnih samoevalvacije, pri čemer je bila izpostavljena tudi specifika obravnave manjših visokošolskih zavodov in pa vloga agencije.

● **Analitično delo in samoevalvacija**

Avgusta 2019 je agencija objavila dokument z naslovom Metodologija in postopek za pripravo in

diseminacijo sistemskih ter tematskih analiz, ki opredeljuje namen in postopek njihove izdelave. Obravnava tudi sodelovanje deležnikov pri dajanju pobud za izdelavo analiz ter diseminacijo rezultatov.

Od julija 2019 do septembra 2019 je bila opravljena obsežna mnenjska anketa o zadovoljstvu deležnikov z agencijo. Izsledki analize ankete so bili predstavljeni vsem zaposlenim, članom sveta agencije in deležnikom na posvetih. V prihodnje jo bo mogoče nadgraditi s primerjavo izsledkov, presejanih po posameznih skupinah deležnikov in po drugih merilih.

Izsledki analize ankete so se upoštevali tudi pri samoevalvaciji agencije; osnutek obširnega samoevalvacijskega poročila za leti 2018 in 2019 je bil decembra predstavljen svetu agencije.

Jeseni 2019 so se izvedle še tri ankete o integriteti med različnimi skupinami deležnikov agencije (strokovnjaki, člani sveta agencije in zaposlenimi) ter podrobnejša anketa o zadovoljstvu zaposlenih na agenciji. Rezultati se uporabljajo pri načrtovanju ukrepov in samoevalvaciji agencije.

● **Mednarodno sodelovanje**

Agencija je oblikovala strategijo za mednarodno sodelovanje, pri čemer se je usmerila na pet ključnih področij: krepitev mednarodnih povezav skozi mednarodne dogodke, srečanja in članstva na področju zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu; krepitev mednarodne prepoznavnosti agencije z aktivnim sodelovanjem pri različnih evropskih in mednarodnih projektih; spodbujanje mednarodnih partnerstev ter razvijanje smernic, trendov in dobrih praks na področju zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu; upoštevanje in spremljanje mednarodnih dokumentov in priporočil za delo agencije ter spremljanje izvajanja visokošolskega transnacionalnega izobraževanja.

Skupina zaposlenih na agenciji, zadolžena za mednarodno sodelovanje, je na podlagi strategije pripravila načrt mednarodnih aktivnosti, določila nosilce in predviden časovni okvir za njihovo izvedbo. V skladu z načrtom je agencija vzpostavila in formalizirala sodelovanje z več sorodnimi agencijami (Agencija za znanost in zagotavljanje kakovosti Republike Hrvaške – AZVO, Nacionalno telo za akreditacijo in zagotavljanje kakovosti Republike Srbije v visokem šolstvu – NAT). Vzpostavila je sodelovanje v mednarodnih projektih (EUniQ), udeležila se je mednarodnih sestankov, posvetov in srečanj ter aktivno sodelovala v izvršilnih odborih, generalnih skupščinah in delovnih skupinah združenj v okviru organizacij ENQA, ECA, CEENQA ter EQAR. V oktobru 2019 so trije zaposleni opravili mednarodno usposabljanje za strokovnjake po evropskem pristopu (European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes), ki ga je organizirala ECA.

● **Informacijski sistem agencije (eNakvis)**

V letu 2019 je eNakvis omogočil boljšo komunikacijo z vlagatelji in drugimi uporabniki. Povečala se je zanesljivost sistema, napake in težave so se sproti odpravljale. Konec leta 2019 je bila vlagateljem in uporabnikom predstavljena nova domača stran eNakvis, ki omogoča večjo preglednost in enostavnejšo uporabo.

Največji napredek je bil dosežen pri vzpostavljanju zanesljive, posodobljene in dopolnjenе baze podatkov o visokošolskih zavodih in študijskih programih; ob koncu leta 2019 je vsebovala tri četrtine vseh podatkov, ki jih agencija zahteva od visokošolskih zavodov. Prehod na izključno digitalno vlaganje in obdelovanje vlog je pomenil, da so morali visokošolski zavodi vnesti podatke o študijskih programih v eNakvis. Manjši visokošolski zavodi pri tem niso imeli težav, po pričakovanju so bile slednje pri dveh največjih univerzah z obsežnimi in zapletenimi podatkovnimi bazami. Od januarja do poletja 2019 so potekala intenzivna usklajevanja o prenosu in poveztljivosti njunih sistemov z eNakvis. Dosežen je bil konsenz glede strukture podatkov ter protokola sporočanja sprememb obveznih sestavin študijskih programov. To bo omogočilo, da bosta univerzi lahko avtomatizirali sporočanje sprememb preko spletnega vmesnika ter s tem zagotovili večjo ažurnost in preglednost podatkov. Protokol bo tudi dobra podlaga za povezavo z zunanjimi sistemi, s katerimi si agencija deli oziroma izmenjuje podatke, kot so eVŠ, CPI ipd.

Baza podatkov bo v prihodnje dober temelj za razvoj analitičnega dela na agenciji. Agencija je nadaljevala začrtane smernice komunikacijskega načrta iz leta 2018. V januarju 2019 je začela izdajati e-novičnik. Vsak mesec ga po elektronski poti prejmejo vsi, ki želijo biti obveščeni o delu agencije, objavljen pa je tudi na njeni spletni strani. Posodobljena je bila predstavitvena brošura agencije, ob posvetih in drugih dogodkih je izdala publikacije ter jih predstavila na spletni strani. Deležnike je obveščala tudi na omrežjih Twitter in YouTube.

● Merila in drugi predpisi

Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS so bila spremenjena ob upoštevanju vseh relevantnih sprememb nacionalne področne zakonodaje ter mednarodnih predpisov od leta 2010 (npr. sprememba trajanja doktorskih študijskih programov, SOK/EOK). Merila se smiselno uporabljajo tudi za višje strokovne šole. Razmerje med kreditno točko in obremenitvijo študenta je ostalo nespremenjeno. Predpis je začel veljati novembra 2019 in je nadomestil predpis z enakim imenom iz leta 2010.

Pri prenovi *Minimalnih standardov za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih* se je svet agencije osredinil na merila na pedagoškem, znanstvenem in strokovnem področju. Še pred začetkom javne razprave o minimalnih standardih pa je visokošolski sindikat izrazil oster protest, zato je agencija začasno prekinila razpravo o dokumentu in vse deležnike zaprosila za pripombe, ki jih je tudi prejela.

Po usklajevanju z deležniki so bile s spremembo *Meril za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov* sprejete dopolnitve, ki se nanašajo na poročilo o napredku visokošolskega zavoda po opravljeni vzorčni evalvaciji študijskega programa, na minimalne raziskovalne standarde ter pogoje za mentorstvo doktorskim študentom.

Na podlagi predlogov deležnikov in sprememb pravilnika resornega ministrstva v zvezi z vpisom je agencija jeseni 2018 seznanila deležnike s predlogom novih *Meril za prehode med študijskimi programi* in na podlagi njihovih pripomb sprejela nov predpis, ki je začel veljati marca 2019. Predpis je krajši in preglednejši, spremenjena je tudi opredelitev prehodov med študijskimi programi.

Zaradi nove evropske zakonodaje na področju varstva osebnih podatkov je agencija nadaljevala preverjanje in usklajevanje ukrepov za varovanje osebnih podatkov. Na tem področju je bilo več izobraževanj zaposlenih in članov sveta agencije, sprejeti so bili nov Pravilnik o zavarovanju osebnih podatkov ter ukrepi, potrebni za ustrezno varovanje prostorov.

Agencija je v letu 2019 opravila ali pa začela opravljati vse naloge iz letnega delovnega načrta oziroma akcijskega načrta za to leto. Število akreditacij in evalvacij se je v primerjavi z letom 2018 v letu 2019 močno povečalo. Prvič je opravljala vzorčne evalvacije študijskih programov, ki so jih visokošolski zavodi ocenili za zelo uporabne.

RAZVOJ SISTEMA KAKOVOSTI V SLOVENSKEM VISOKOŠOLSKEM PROSTORU – VPOGLED V OBDOBJE PRED NASTANKOM AGENCIJE

Spremljanje oziroma presojanje kakovosti v slovenskem visokem šolstvu se je razvijalo pred nastankom agencije leta 2010. Na začetke tega razvoja se moramo ozreti skoraj trideset let v preteklost, v leto 1993, ko je bil sprejet Zakon o visokem šolstvu (Ur. l. RS, št. 67/1993), ki kljub številnim spremembam in dopolnitvam velja še danes. Zato ga bomo v celotnem besedilu navajali kot ZViS in mu dodali leto spremembe, v katerem je bil omogočen nadaljnji razvoj presojanja kakovosti visokega in višjega šolstva.

● Akreditacije

Od leta 1994 so se redno opravljale akreditacije študijskih programov samostojnih visokošolskih zavodov, ti pa so si morali pred ustanovitvijo pridobiti pozitivno mnenje. Mnenja so se izdajala tudi za nove študijske programe članic univerz. Za oboje je bil pristojen Svet za visoko šolstvo Republike Slovenije, od leta 2004 Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo, ki je bil hkrati posvetovalni organ vlade. V letu 1994 so bila sprejeta prva merila in postopki za »ocenjevanje študijskih programov in visokošolskih zavodov«. Urejala so akreditacijo, ki se je ves čas razvijala in bila sorodna današnjim postopkom akreditacije študijskih programov in prve akreditacije visokošolskih zavodov. Leta 2004 je svet za visoko šolstvo sprejel prenovljena merila za akreditacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov (merila za akreditacijo). V nadaljevanju se bomo osredinili na razvijanje zunanje presoje kakovosti študijskih programov in visokošolskih zavodov – zunanje evalvacije.

Od tistih časov, ko sem bil prvi predsednik prvega sveta za visoko šolstvo, pa do danes, ko sem tudi član sveta agencije, je minilo 26 let. V tem času se je marsikaj spremenilo. Kar lahko z gotovostjo rečem, je, da smo in ste uspeli izgraditi trden in dober mednarodno priznan sistem spremljanja in zagotavljanja kakovosti na nacionalni ravni. Na to je lahko vsakdo, ki je bil zraven, tudi ponosen. [...] Za področje zagotavljanja kakovosti pa bi si bilo potrebno zavzemati tudi za mobilizacijo dodatnih sredstev, pri čemer ni potrebno, da so vsa javna. Ugotovili smo namreč, da smo s širjenjem visokošolskega prostora dobili predvsem več konkurentov za javna sredstva, ne pa nujno tudi več sredstev.

prof. dr. Ivan Svetlik

Na področju zagotavljanja kakovosti delam že od samega začetka, od leta 1994. Skozi smo dali dve pomembni reformi zakonodaje, tudi bolonjsko reformo. Začela sem sama. Leta 2006, ko smo se z ministrstvom razšli, smo na sekretariatu začeli delati trije, pred ustanovitvijo agencije nas je bilo zaposlenih osem, z nastankom agencije leta 2010 pa smo se dokončno kadrovsko in strokovno okrepili ter profesionalizirali.

Jožica Kramar

ZUNANJE EVALVACIJE

● **Komisija za kvaliteto visokega šolstva (komisija za kvaliteto)**

Podlaga za ustanovitev komisije za kvaliteto je bil sprva 80. člen ZViS 1993 (»kontrola kvalitete«), ki je nalagal visokošolskim zavodom, da ocenjujejo kakovost svojih dejavnosti: študijskih programov, znanstvenoraziskovalnega in umetniškega ter strokovnega dela. To naj bi spremljala in ocenjevala posebna komisija; in sicer po pravilih, določenih v sodelovanju s senati visokošolskih zavodov, in v skladu z merili takratnega sveta za visoko šolstvo v sodelovanju s Svetom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Komisija za kvaliteto je bila ustanovljena leta 1996, vanjo so bili imenovani predstavniki obeh takratnih univerz, ljubljanske in mariborske, skupaj z rektorjema ter po en predstavnik vsakega od sedmih samostojnih visokošolskih zavodov. Štela je 19 članov. V tistem obdobju smo se v slovenskem visokem šolstvu prvič zavedali kompleksnosti pojma kakovosti. Do takrat smo jo enačili predvsem z anketiranjem študentov ter z bibliometričnimi kazalniki profesorjev in drugega pedagoškega kadra. Bilo je veliko dvomov o smiselnosti presojanja kakovosti, pa tudi znanja s tega področja je krepko primanjkovalo.

Komisija za kvaliteto je imela težave zaradi nedorečene zakonodaje glede njenih pristojnosti in delne nezainteresiranosti nekaterih visokošolskih zavodov, vendar ji je kljub temu uspelo, da je s svojim delom pripomogla k povečanju zavedanja o pomenu kakovosti in k seznanjanju visokošolskih zavodov s stanjem v Evropi. Obe univerzi sta samoiniciativno in razmeroma zgodaj (leta 1996 in 1998) opravili mednarodno institucionalno zunanjo evalvacijo kakovosti, na nekaterih fakultetah pa so ustrezna evropska strokovna združenja opravila še zunanje programske evalvacije (npr. veterine, stomatologije idr.).

Za delo komisije za kvaliteto ni bilo pravega zanimanja in podpore niti pristojnega ministrstva niti sveta za visoko šolstvo; nedorečena sta bila njeno financiranje in status, zato je oktobra 1999 odstopil njen predsednik in je prenehala delovati.

K uspešnim začetkom zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu je ugodno vplivalo sodelovanje nekaterih profesorjev iz Slovenije v CRE in kasneje v EUA programu institucionalne evalvacije univerz, EUA-IEP, in to že v samih začetkih tega programa. Ob pomoči tega sodelovanja so se v Slovenijo prenašala znanja o pristopih, metodah in pomenu zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu. Sprejmite moje čestitke, želim veselo praznovanje 10-letnice, veliko uspehov in vse dobro pri Vašem vodenju in delu agencije.

akad. prof. dr. Alojz Kralj

● **Nacionalna komisija za kvaliteto visokega šolstva (nacionalna komisija)**

Po sklepu Rektorske konference Republike Slovenije (rektorska konferenca) je bil leta 2000 vnovič konstituiran evalvacijski organ, in sicer nacionalna komisija. Štela je 17 članov, predstavnikov obeh univerz ter samostojnih visokošolskih zavodov, po funkciji sta člana postala tudi predsednika univerzitetnih komisij za kakovost.

V študijskem letu 2000/2001 je na pobudo in ob koordinaciji nacionalne komisije prvič v slovenskem visokem šolstvu potekala samoevalvacija na članicah ljubljanske in mariborske univerze ter na večini samostojnih visokošolskih zavodov. Nastale so številne komisije visokošolskih zavodov, odgovornih za samoevalvacijo; komisije so prvič pripravile tudi samoevalvacijska poročila.

Strokovna podlaga za delo nacionalne komisije so bili izsledki raziskave *Zagotavljanje kakovosti v slovenskem visokem šolstvu v kontekstu mednarodne primerljivosti*.¹ Šlo je za dosego dveh ciljev:

- oblikovanje sistema za upravljanje s kakovostjo, primerljivega s sistemi v državah EU;
- izdelavo navodil za evalvacijo/samoevalvacijo visokošolskih zavodov v obliki priročnika za ocenjevanje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti z upoštevanjem strateških ciljev visokega šolstva v Sloveniji.

Leta 2004 je nacionalna komisija pripravila Merila za spremljanje, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti visokošolskih zavodov, študijskih programov ter znanstvenoraziskovalnega, umetniškega in strokovnega dela (merila za evalvacijo), leta 2006 pa opravila prve pilotne institucionalne zunanje evalvacije visokošolskih zavodov na treh članicah univerz in na samostojnem visokošolskem zavodu. Njihov temeljni namen je bil presojanje ustreznosti meril in izdelava ter preverjanje prve metodologije za izvedbo zunanjih evalvacij. Merila so bila dobro pripravljena in so se uporabljala do leta 2009.

Nacionalna komisija je bila mednarodno dejavna; od leta 2000 se je kot ustanovna članica aktivno udeleževala letnih srečanj CEEN Network, danes CEENQA. Od leta 2001 je bila navzoča tudi na letnih generalnih skupščinah ENQA.

Čeprav je sprememba ZViS 2004 omogočila podlago za nastanek neodvisne agencije za kakovost po zgledu večine evropskih držav, katere del bi bil svet za evalvacijo visokega šolstva kot naslednik nacionalne komisije, ta ni bila ustanovljena. Razlogi so bili predvsem politični in ne strokovni. Vlogo evalvacijskega organa je tako še naprej imela nacionalna komisija. Delovala je do septembra 2007, ko je svoje naloge predala evalvacijskemu senatu sveta za visoko šolstvo.

● **Senat za evalvacijo pri svetu za visoko šolstvo**

Delo sveta za visoko šolstvo je bilo na novo opredeljeno v ZViS 2006. Organizirano je bilo v akreditacijskem, evalvacijskem in habilitacijskem senatu. Strokovne, organizacijske, administrativne in tehnične naloge, potrebne za njihovo delo, je najprej opravljal urad za visoko šolstvo. Z ZViS 2008 je prenehal delovati kot organ v sestavi ministrstva in je kot sekretariat sveta za visoko šolstvo postal njegova notranja organizacijska enota. S tem je bila izpolnjena evropska zahteva po neodvisnosti evalvacijskega in akreditacijskega organa.

Poleg akreditacij študijskih programov in visokošolskih zavodov ter habilitacij visokošolskih učiteljev in sodelavcev samostojnih visokošolskih zavodov je svet za visoko šolstvo prvič dobil evalvacijske naloge; šlo je za institucionalne zunanje evalvacije visokošolskih zavodov in prvič tudi zunanje evalvacije višjih strokovnih šol.

Mislim, da je visoko strokovno šolstvo zelo pomembno za razvoj družbe in gospodarstva, po drugi strani pa potrebujemo fakultetno vrhunsko izobražene znanstvenike, ki so hkrati tudi humanisti v širšem in ožjem smislu. Na agenciji je potrebno spodbujati povezavo teh dveh področij – znanosti in stroke – to bi bil za naš prostor pravi izziv. Agenciji želim uspešno delo in podporo uspešnim visokošolskim institucijam, ki bodo v evropskem in svetovnem merilu pridobivale vse večji pomen.

prof. dr. Jurij Tasič

Zelo sem vesel, da se je agencija ustanovila. Že v času mojega predsedovanja akreditacijskemu senatu so se na takratnem sekretariatu sveta za visoko šolstvo začela prizadevanja za ustanovitev avtonomne agencije za kakovost v visokem šolstvu in povezave z evropskimi agencijami za kakovost, zato sem zadovoljen, da je agencija po desetih letih uspešna in priznana.

prof. dr. Jože Flašker

V habilitacijskem senatu smo izdelali diferencirana merila, ki bi bolj kot poprejšnja upoštevala specifične izvolitvenih področij. Pripravili smo jih posebej za družboslovje in humanistiko, posebej za naravoslovno-matematične in tehniške vede ter posebej za medicinske, biotehnoške in druge vede. Merila smo potem prepustili v sprejem, negovanje in razvijanje agenciji, instituciji, ki nas je nadomestila. Sklepam, da je vse to vgrajeno tudi v desetletnico, ki jo danes praznujemo. Kot lahko presodim od zunaj, agencija dobro prenaša intenzivni tek časa, spremembe in nujno menjavo ljudi. To pa za eno dekada kontinuiranega dela nikakor ni majhna stvar.

prof. dr. Jožef Muhovič

Evalvacijski senat je deloval od septembra 2007 do konca leta 2009. Štel je 9 članov, med njimi je bil tudi študent - Slovenija je bila po članstvu študentov v organih odločanja med prvimi v Evropi. Zunanje evalvacije še niso bile del akreditacijskih postopkov, kot jih poznamo danes, pa vendar je slovenski sistem za zunanje presojanje kakovosti v visokem in višjem šolstvu postajal evropsko primerljiv.

Evalvacijski senat se je takoj na začetku svojega dela začel pripravljati na sodelovanje z drugimi evropskimi agencijami ter na izpolnjevanje pogojev, določenih za včlanitev v ENQA oziroma vpis v EQAR. Ena od prvih ugotovitev evalvacijskega senata je bila, da so merila za evalvacijo v skladu z evropskimi standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti, zato jih ni spreminjal. Organiziral je tri usposabljanja za zunanje evalvatorje: dve leta 2008 in eno leta 2009. Listo usposobljenih kandidatov za evalvatorje je potrdil svet za visoko šolstvo; gre za zametek registra strokovnjakov, kot ga poznamo danes. Izmed usposobljenih evalvatorjev je senat za evalvacijo imenoval petčlanske zunanje evalvacijske komisije, ki so v letih 2008 in 2009 opravile 20 institucionalnih zunanjih evalvacij visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol.

Prizadevanje za mednarodno sodelovanje se je hitro obrestovalo: senat za evalvacijo oziroma svet za visoko šolstvo si je leta 2008 pridobil polnopravno članstvo v CEE Network, konec tega leta je na dvodnevem obisku gostil Achima Hopbacha, takratnega podpredsednika ENQA, ter Terenca Clifforda-Amosa, evalvatorja in člana združenja EURASHE. Junija 2009 je bil sprejet v ECA, v katerem je bilo 16 agencij iz 11 evropskih držav. Takoj po včlanitvi je strokovna služba začela dejavno sodelovati v projektu o preglednih evropskih akreditacijskih odločitvah in vzajemnem priznavanju z naslovom (TEAM II project), in sicer skupaj z nemškim akreditacijskim svetom, ECA ter madžarskim svetom za akreditacijo.

Čeprav je evalvacijski senat deloval le dobri dve leti, je začel skupaj z akreditacijskim senatom vpeljevati sistem kakovosti, ki vsebuje prvo akreditacijo, zunanjo evalvacijo (na podlagi samoevalvacije visokošolskega zavoda in višje strokovne šole) in vnovično akreditacijo (zanimivo

je, da so bila merila obeh senatov večinoma usklajena z ESG ter merili združenja ECA, čeprav so nastala pred njimi). Za nadaljnji razvoj zunanjega presojanja kakovosti, ki ga je prevzela agencija, je pomembno, da je senat:

- v zunanje evalvacijske komisije dosledno imenoval predstavnike študentov in uveljavljene tuje strokovnjake iz agencij, včlanjenih v ENQA, oziroma evropsko priznane bolonjske strokovnjake;
- zbiral in analiziral samoevalvacijska poročila visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol, poročila evalvacijskih komisij o institucionalnih zunanjih evalvacijah ter na podlagi tega pripravil metaporočila o spremljanju, ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti v letih 2007 do 2008 in 2009, ki sta poleg analize evalvacijskih poročil vsebovali tudi opažanja strokovne službe senata, predloge za izboljšanje dela, primere dobre prakse, analize anketnih vprašalnikov, odzive tujih evalvatorjev idr.; razposlani sta bili vsem slovenskim visokošolskim deležnikom, poleg tega pa tudi tujim strokovnjakom, ki so sodelovali v zunanjih evalvacijskih komisijah, ter tujim agencijam oziroma njihovim združenjem (ENQA, ECA, CEEN, ASIIN);
- izdelal instrumentarij za zunanje evalvacije: obrazec vloge za evalvacijo; pregledna vprašalnika (posebej za visokošolske zavode in posebej za višje šole), namenjena pripravi na zunanjo evalvacijo, protokol obiska zavoda ali šole, navodila za izdelavo končnega evalvacijskega poročila;
- izobraževal ter usposabljal zunanje evalvatorje na posvetih ter pripravil osnutek izhodišč za merila za izbiro evalvatorjev in njihovo potrditev na svetu;
- evalviral svoje delo, ki je temeljilo na ugotavljanju zadovoljstva z zunanjimi evalvacijami ali delom evalvacijskih komisij (ankete za vodstva visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol ter študente), odzivih tujih in slovenskih evalvatorjev na delo senata in njegove strokovne službe;
- bil polnopravni član konzorcija ECA in drugih mednarodnih organizacij, sodeloval s tujimi agencijami ter na različnih mednarodnih srečanjih in forumih o zagotavljanju kakovosti EQAF.

V času mojega predsedovanja svetu za visoko šolstvo smo se ukvarjali s prenovno Zakona o visokem šolstvu, ki bi hkrati urejal tako znanost kot visoko šolstvo. Takrat smo naleteli na precejšen upor in zelo težko je bilo karkoli izvesti. Imeli smo sicer organe, ki so na zunaj delovali avtonomno in samostojno, takšen je bil tudi vtis ENQA, ogroženi pa so bili doma. Zato so bile tudi reforme zelo zahtevne. Vesel sem, da so se od mojih časov predsedovanja svetu stvari umirile in izboljšale. Da imamo agencijo, ki je to prevzela in nima več tovrstnih težav.

prof. dr. Tomaž Pisanski

Imam nostalgичne spomine na moje delo na sekretariatu sveta. Vzpostavljali smo sistem. Že takrat smo ugotovili, da se nimamo ničesar sramovati, da smo marsikje v ospredju. Žal pa tega nismo znali povsem uspešno »marketinško« predstaviti. Imeli smo vsakršne zaplete. Veliko je bilo oprava z novinarji, vsaka seja je bila javna, zato je bilo nekatere stvari težje izpeljati in zagotavljati profesionalnost, čeprav tu ni bilo dvoma. Opravka pa smo imeli tudi z upravno inšpekcijo, policisti, kriminalisti. Pomembno je tudi to, da so se takrat začeli prvi kontakti s tujino. Ponosen in vesel sem bil vstopa v ECA - lepi spomini. Vesel sem, da se sistem razvija še naprej. Opažam pa, da v medijih doživljate manjšo pozornost in je zato najverjetneje tudi lažje delovati.

dr. Izidor Golob

● **Nastanek nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu**

Večletna prizadevanja za nastanek neodvisne agencije za kakovost v slovenskem visokem šolstvu – prvi poskus je bil sprememba ZViS 2004 – so se uresničila na začetku leta 2010, ko je bila z ZViS 2009 ustanovljena Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (agencija). Tako je Slovenija dobila neodvisno agencijo za presojo kakovosti in s tem tudi nesporne akreditacije visokošolskih zavodov in študijskih programov v evropskem merilu.

Moram priznati, da sem na ustanavljanje agencije gledal z določeno mero skepse in pesimizma, vendar sem potem hitro temeljito spremenil svoje stališče in ugotovil iz prakse ter zakonodajne teorije, da je agencija vendarle vzpostavila neprimerno višjo raven spodbujanja in nadzorovanja slovenskega visokega šolstva kot vse prejšnje oblike akreditacijskih in evalvacijskih organov.

prof. dr. Peter Jambrek

Predsedniki sveta za visoko šolstvo, direktor sekretariata sveta in predsedniki sveta agencije na srečanju ob 10. obletnici agencije, 10. 6. 2020

**PREDSEDNIKI SVETA ZA VISOKO ŠOLSTVO, NJEGOVIH SENATOV, KOMISIJ ZA KVALITETO
TER DIREKTOR URADA IN SEKRETARIATA SVETA**

PREDSEDNIKA KOMISIJ ZA KAKOVOST	
Komisija za kvaliteto visokega šolstva	
akad. dr. Alojz Kralj	1996 do 1999
Nacionalna komisija za kvaliteto visokega šolstva	
prof. dr. Franc Čuš	2000 do 2007
PREDSEDNIKI SVETA ZA VISOKO ŠOLSTVO IN NJEGOVIH SENATOV	
Svet za visoko šolstvo	
prof. dr. Ivan Svetlik	1994 do 1996
prof. dr. Dane Melavc	1996 do 2002
prof. dr. Andreja Kocijančič	2002 do 2004
prof. dr. Peter Jambrek	2004 do 2007
prof. dr. Tomaž Pisanski	2007 do 2008
Evalvacijski senat	
prof. dr. Franc Čuš	2007 do 2010
Akreditacijski senat	
prof. dr. Jurij Tasič	2007 do 2008
prof. dr. Jože Flašker	2008 do 2010
Habilitacijski senat	
prof. dr. Jožef Muhovič	2007 do 2010
DIREKTOR URADA IN SEKRETARIATA SVETA ZA VISOKO ŠOLSTVO	
dr. Izidor Golob	2008 do 2009

DESETA OBLETNICA AGENCIJE

Agencija si od svoje ustanovitve prizadeva za zanesljivo presojanje kakovosti in za kakovostno svetovanje, ki ju podpirajo kompetentni strokovnjaki, zaposleni in člani sveta. Prizadevanja za zunanje evalvacije, ki vodijo k izboljšanju kakovosti, ter avtonomne in pravične odločitve o akreditacijah in evalvacijah dopolnjuje z usmeritvijo v podporo notranjim sistemom kakovosti na visokošolskih zavodih in višjih strokovnih šolah. Pri tem se po eni strani zanaša na svoje razvojno delo, ki temelji na pripravi ustreznih priročnikov, tolmačenj predpisov in navodil in ki nadalje obsega analitsko dejavnost, sodelovanje v projektih, spremljanje in zbiranje praktičnih rešitev, izdelavo usmeritev za samoevalvacijo, vzdrževanje in stalno posodabljanje različnih računalniških baz in javnih evidenc ter vzpostavitev ekipe svetovalcev. Po drugi strani pa pomembno vlogo namenja prenosu in poglobljanju strokovnega znanja ter krepitvi kompetenc. Redno organizira usposabljanja, posvete, strokovne konference oziroma simpozije in izmenjave.

Mislim, da je najbolj pomembno to, da se je ohranila in zgradila neodvisnost, samostojnost, profesionalnost in mednarodna konkurenčnost agencije. Vse to je dosežek vseh nas, vas in vseh tistih deležnikov, ki so nas ob tem podpirali pri izboljševanju standardov, predpisov, postopkov, notranjih dokumentov. Vsega, kar je v ozadju omogočalo to, da so lahko tako sodelavci agencije kot tudi zunanji evalvatorji in vsi, ki so izvajali postopke, kredibilno presojali, kaj je dovolj in kaj ni dovolj kakovostno za naš visokošolski prostor. Takrat smo pripravili tudi prvo in zelo kritično samoevalvacijsko poročilo, kjer smo zapisali predvsem, kaj in kdo vse agencija je. Pri tem smo doživeli zelo lepe odzive tudi s strani vseh mednarodnih institucij, ki so presojale agencijo. To je pomenilo velik dosežek vseh nas ter predvsem sodelavcev agencije, in veliko mednarodno priznanje. [...] Tudi kot ministrica sem se ves čas zavzemala za to, da se ustvari podlaga za samostojni zakon o agenciji, ki si ga agencija zasluži. Vsi navedeni členi v ZViS so dobra podlaga za to, da začnemo z razmislekom, na kakšen način vzpostaviti še večjo avtonomnost in hkrati kredibilnost agencije – tudi skozi samostojno zakonodajo.

prof. dr. Maja Makovec Brenčič

Vsi skupaj, od strokovnih delavcev, članov organov, študentov, do visokošolskih zavodov smo sodelovali pri razvijanju področja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Bilo je izredno težko obdobje. Kot je v Sloveniji že navada, se je spraševalo predvsem, kako to ne gre. Z našo trmo pa smo vzpostavili sistem, na katerega sem ponosen. To pomeni, da je evropsko primerljiv, naše visokošolske institucije pa so dosegle nivo, ko sproti posodablajo študijske programe in se institucionalno razvijajo skozi akreditacijske in evalvacijske postopke, kar seveda pomeni velik napredek in uspeh.

prof. dr. Franc Čuš

Predsedniki sveta agencije

prof. dr. Peter Purg	2019–
prof. dr. Franc Čuš	2018–2019
prof. dr. Andreja Kocijančič	2013–2018
prof. dr. Maja Makovec Brenčič	2010–2013

Člani sveta agencije v sedanji sestavi:

prof. dr. Peter Purg, predsednik
dr. Boris Dular, namestnik predsednika
prof. dr. Marjan Mernik
prof. dr. Sebastjan Kristovič
dr. Branko Škafar
Klemen Peran
Jaka Trilar
prof. dr. Bruno Završnik
prof. dr. Mirko Pečarič
prof. dr. Peter Verovšek

Direktorji agencije in prva tajnica sveta za visoko šolstvo na srečanju ob 10. obletnici, 10. 6. 2020

Direktorji agencije

prof. dr. Franci Demšar	2018–
prof. dr. Ivan Leban	2013–2018
Tatjana Debevec (v.d.)	2012–2013
prof. dr. Mojca Novak	2010–2012

Vodje sektorjev agencije v sedanji sestavi:

Jožica Kramar	sektor za kakovost
Klemen Šubic	sektor za mednarodno sodelovanje in informatizacijo
Tatjana Debevec	sektor za analize
Barbara Zupančič Kočar	splošni sektor

Delo in razvoj agencije sta temeljila na strategiji oziroma strateških ciljih, ki si jih je postavila na začetku svojega delovanja, prenovila pa ob koncu leta 2016. Šlo je predvsem za:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti,
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva,
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti,
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti,
- vključitev agencije v mednarodna združenja (ENQA in EQAR);

v obdobju 2017–2020 pa za:

- izboljšanje strokovnega dela agencije,
- krepitev neodvisnosti in avtoritete agencije,
- krepitev kulture kakovosti,
- prenovo meril in drugih aktov agencije,
- vzpostavitev učinkovitega in uporabnikom prijaznega informacijskega sistema agencije,
- podaljšanje članstva v ENQA in EQAR ter krepitev mednarodnega sodelovanja agencije,
- reorganizacijo dela agencije ter njeno
- razvojno delo.

Leta 2011 je agencija na podlagi gradiv in praks sveta za visoko šolstvo v sodelovanju z deležniki razvila sklop usmeritev, ki so poleg predpisov usmerjali zunanje presojanje kakovosti. Sestavljali so ga poslovnik kakovosti agencije, poslovnik o delu sveta agencije, priročnik za strokovnjake in predloge za pisanje poročil – izvedenskih mnenj. Ta gradiva so se redno posodabljala, prilagajala spremembam predpisov, dopolnjevala in izboljševala. Dve leti kasneje je agencija usmeritve dopolnila z obsežno prenovo priročnika za strokovnjake in s protokolom evalvacijskega obiska, ki podrobneje določa potek obiska skupaj z nalogami skupine strokovnjakov. Leta 2017 pa je s spremembo meril za akreditacijo deležnikom ponudila tudi razlago meril oziroma posameznih standardov kakovosti z usmeritvami za presojo.

Agencija je organizirala pet usposabljanj za člane sveta agencije in v pomoč za dosledno sprejemanje odločitev izdelala analizo izbranih praks sveta agencije pri odločanju v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih ter vseh praks pritožbene komisije in Upravnega sodišča Republike Slovenije, pri čemer je posebno pozornost namenila objektivnosti in nepristranskosti ter področnim predpisom in argumentaciji odločitev.

Strokovni delavci so se udeležili številnih strokovnih usposabljanj in seminarjev, in sicer največkrat s področja etike, integritete, nasprotja interesov in splošnega upravnega postopka. Zgolj v letih 2018 in 2019 so se udeležili 41 izobraževanj, usposabljanj, delavnic in posvetov doma in v tujini. Prav tako so sodelovali pri izmenjavah z avstrijsko, ciprsko in latvijsko agencijo za kakovost. V oktobru 2019 so se trije strokovni delavci udeležili mednarodnega usposabljanja za strokovnjake po evropskem pristopu.

Za strokovnjake agencije je bilo organiziranih 21 usposabljanj, poleg tega so kandidati za vpis v register strokovnjakov pred vpisom vanj kot opazovalci sodelovali na številnih evalvacijskih obiskih. Spoznavali so področne predpise, načine presojanja, vloge strokovnjakov pri presojah, informacijski sistem agencije, lastnosti evalvacijskih praks in s temi povezane izsledke sistemskih analiz. Agencija je pred

spremembo meril za strokovnjake leta 2018 sodelovala tudi pri usposabljanjih študentov, kandidatov za strokovnjake, ki jih je organiziral ŠOS. Svoje izkušnje in strokovno znanje je ponudila še v projektih nekaterih visokošolskih zavodov za vzpostavitev sistemov notranjih evalvacij. Tako je večkrat sodelovala pri usposabljanju notranjih evalvatorjev univerz in samostojnih visokošolskih zavodov. Svoje programe usposabljanja je prilagajala predlogom in potrebam udeležencev, spremembam predpisov ter svojim izkušnjam z usposabljanji po eni strani in zunanjimi evalvacijami po drugi. Ena ključnih sprememb usposabljanja kandidatov za vpis v register strokovnjakov je bila uvedba obveznega sodelovanja kandidatov na evalvacijskih obiskih, tako da vloge presojevalca niso več spoznavali skozi simulacijo, temveč na podlagi opazovanja dejanskih presoj in poskusnega sodelovanja v njih. Posebno priznanje je sistemu usposabljanja izrekla mednarodna skupina presojevalcev v postopku pridruževanja agencije organizacijama ENQA in EQAR.

Tako za svoje strokovnjake kot za druge deležnike sta agencija in predhodnik, senat za evalvacijo, organizirala 11 posvetov. Teme posvetov so obsegale obravnavo sprememb oziroma predlogov za spremembo mednarodnih in nacionalnih predpisov in smernic, organizacijo in izvedbo evalvacijskih obiskov, pisanje poročil, delovanje drugih agencij in organizacij na področju zagotavljanja in izboljševanja kakovosti, izsledke sistemskih in tematskih analiz, trende razvoja in visokošolske politike. Obravnavane so bile tudi tematike, kot npr. problematika slepih in slabovidnih študentov ter študentov invalidov v visokem šolstvu ali pa slovenski visokošolski prostor – na poti k odličnosti. Na jubilejnih posvetih, na simpoziju ob drugi in posvetu ob peti obletnici agencije, je bila opravljena tudi refleksija delovanja agencije in razprava o njeni prihodnosti. Agencija je na vsakem posvetu z udeleženci izmenjala mnenja, izkušnje in odprta vprašanja. V letih 2018 in 2019 je organizirala dva posveta za komisije za kakovost in posameznike, ki se na visokošolskih zavodih in višjih strokovnih šolah ukvarjajo s samoevalvacijo.

K strokovnemu razvoju agencije je pomembno pripomogla mednarodna projektna dejavnost, in sicer v projektih ECA in projektu Erasmus+ EIQAS.

PREGLED POMEBNIH DOGODKOV NA AGENCIJI IN SVETU ZA VISOKO ŠOLSTVO, KI SO VPLIVALI NA NJUNO DELOVANJE IN SODELOVANJE Z DELEŽNIKI

Leto	Spremembe zakonodaje in sprejem meril	Smernice	Usposabljanja	Posveti in konference	Mednarodne izmenjave in projekti	Analize
2007						
2008		Instrumentarij za zunanje evalvacije	2 usposabljanji za strokovnjake		Qrossroads, ECA, baza poročil akreditiranih programov in zavodov, danes DEQAR	Metaporočilo 2007 in 2008
2009	ZViS-G			Posvet za strokovnjake		Metaporočilo 2009
2010	Merila za akreditacijo Minimalni standardi Merila za prehode Merila ECTS	Priročnik za strokovnjake	Usposabljanje za člane sveta		MULTRA, ECA, sporazum o medsebojnem priznavanju akreditacijskih odločitev JOQAR, ECA, zagotavljanje kakovosti in priznavanje diplom za skupne študijske programe	
2011	Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol	Poslovnik kakovosti agencije Priročnik za strokovnjake	5 usposabljanj za strokovnjake in zaposlene na agenciji	Posvet za strokovnjake	Izmenjava strokovnega delavca – obisk avstrijske agencije za kakovost	

Leto	Spremembe zakonodaje in sprejem meril	Smernice	Usposabljanja	Posveti in konference	Mednarodne izmenjave in projekti	Analize
2012			Sodelovanje pri usposabljanju za strokovnjake študente ŠOS	2 posveta za strokovnjake Simpozij agencije	CeQuInt, ECA, certifikat za kakovost internacionalizacije	
2013		Prenova priročnika za strokovnjake Protokol obiska	2 usposabljanji za strokovnjake Sodelovanje pri usposabljanju za strokovnjake študente - ŠOS	2 posveta za strokovnjake		Kakovost v slovenskem visokošolskem in višješolskem prostoru od 2010 do 2013
2014	Sprememba meril za akreditacijo		2 usposabljanji za strokovnjake		EEP, ECA, izmenjava strokovnjakov za zunanje presoje kakovosti	Analiza izbranih praks sveta agencije pri odločanju ter vseh praks pritožbene komisije in upravnega sodišča
2015		Prenova poslovnika kakovosti agencije	4 usposabljanja za strokovnjake Sodelovanje pri usposabljanju za strokovnjake študente - ŠOS Usposabljanje za notranje evalvatorje UP Osvežitveni seminar iz ZUP za zaposlene	Posvet ob peti obletnici delovanja agencije	Erasmus+ EIQAS - usposabljanja, izdelava smernic, primeri dobrih praks in analiza presojanja notranjih sistemov kakovosti ECAPedia, ECA, informacije o visokem šolstvu Gostitelji delavnice CEENQA	
2016	ZViS-K		Usposabljanje za člane sveta (KPK)	Posvet za strokovnjake		
2017	Nova merila za akreditacijo Nova merila za mednarodno sodelovanje	Razlaga meril za akreditacijo kot sestavni del predpisa	4 usposabljanja za strokovnjake			Mnenjska analiza pojmovanja kakovosti in strateških usmeritev agencije
2018	Nova merila za evalvacijo			Posvet za strokovnjake Posvet za komisije za kakovost		Kakovost v slovenskem visokem in višjem šolstvu v obdobju od 2014 do 2017 Kakovost kadrov v slovenskem visokem šolstvu od 2014 do 2017
2019	Sprememba meril za akreditacijo Sprememba meril za prehode Sprememba meril ECTS	Prenova poslovnika kakovosti agencije	6 usposabljanj za strokovnjake	Posvet za strokovnjake Posvet za komisije za kakovost Konferenca Slovenski visokošolski prostor - na poti k odličnosti?	Izmenjava - obisk predstavnika ciprske agencije za kakovost v Sloveniji Obisk delegacije predstavnikov latvijske agencije za kakovost v Sloveniji Obisk predstavnikov hrvaške agencije za kakovost (AZVO)	Od minimalnih standardov k odličnosti Zbornik razprav o kakovosti v visokem šolstvu in letno poročilo NAKVIS 2018. V sodelovanju s SAZU Mnenje deležnikov o zunanjem zagotavljanju kakovosti v 2019
2020	Sprememba meril za akreditacijo - ureditev določil za mednarodno zvezo univerz Sprememba minimalnih standardov za izvolitev v naziv	Smernice za evalvacije na daljavo Priporočila za delo v izrednih razmerah	Usposabljanje za člane sveta (KPK) Usposabljanje za člane sveta (sprejemanje odločitev) Izobraževanje kandidatov za strokovnjake	Zgodovinski pregled agencije in njenih predhodnikov Simpozij ob 10. obletnici agencije		

V nadaljevanju je podrobneje prikazano delo agencije po vsebinskih področjih, ki so vplivala na njen razvoj in prepoznavnost doma in na tujem. Podlaga za opravljanje temeljne dejavnosti agencije, akreditacije in zunanje evalvacije visokošolskih zavodov in študijskih programov ter višjih strokovnih šol, so z deležniki usklajena merila za akreditacijo in evalvacijo, zato je najprej opisan njihov razvoj. Sledijo prikaz števila akreditacij in evalvacij po letih, sodelovanje z deležniki in obveščanje, mednarodna prepoznavnost agencije, samoevalvacija, na koncu pa analitična in razvojna dejavnost s pogledom v prihodnji razvoj:

RAZVOJ MERIL ZA AKREDITACIJO IN EVALVACIJO OZIROMA ZA ZUNANJE PRESOJANJE KAKOVOSTI

Agencija je takoj po ustanovitvi začela pripravljati nova merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo v skladu z ZViS 2009, v katerih je bilo treba upoštevati, da je zunanja evalvacija visokošolskih zavodov in študijskih programov pogoj za podaljšanje njihove akreditacije najmanj na vsakih sedem let. Odločeno je bilo, da bo zato oboje – akreditacije in zunanje evalvacije – urejal en predpis, ne pa dva, kot je to veljalo pred ustanovitvijo agencije. Po drugi strani agencija ni več smiselno uporabljala »visokošolskih« meril za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol, temveč so dobile svoja, saj evalvacije šol nimajo takšne vloge ali posledic kot v visokem šolstvu, kjer so del postopka za podaljšanje akreditacije. V višjem strokovnem izobraževanju o akreditaciji odloča pristojni minister.

Nova merila so nastala na podlagi starih meril za akreditacijo iz leta 2004 ter meril za evalvacijo iz leta 2006, saj so omogočala presojo vseh pomembnih področij visokošolskega zavoda, študijskega programa in višje strokovne šole, tudi ob upoštevanju ESG. Prva merila agencije z naslovom Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov so bila sprejeta novembra 2010, veljati pa so začela na začetku decembra 2010. Junija 2014 je svet agencije sprejel nova merila z enakim naslovom, kar se je leta 2017 še enkrat ponovilo – zato so v nadaljevanju poimenovana merila za akreditacijo z dodanim letom, v katerem so bila sprejeta.

Merila za akreditacijo 2010 so bila dobra podlaga za začetek dela agencije oziroma za presojanje zavodov in študijskih programov. Pomenila so znatno spremembo pri presojanju izpolnjevanja meril za podaljšanje akreditacije tako zavodom kot študijskim programom. Postopkov je bilo zelo veliko, zato so določala tako imenovane minimalne standarde, ki so jih morali zavodi izpolnjevati. Njihova največja slabost je bila ta, da niso (dovolj) razlikovala med merili za prvo akreditacijo in merili za njeno podaljšanje, da so bila preveč podrobna, mestoma nejasna, ter da je bil obrazec za vloge enoten za vse vrste akreditacij (evalvacij). Merila za akreditacijo 2010 so se štirikrat spremenila, peta sprememba leta 2014 pa je bila tako temeljita, da so nastala nova. Agencija se je za temeljito prenovu odločila na podlagi samoevalvacijskih izsledkov, pripomb visokošolskih deležnikov, priporočil mednarodne skupine presojevalcev za vpis agencije v EQAR in podaljšanje njenega članstva v ECA leta 2013 in težav pri delu zaradi nejasnosti nekaterih določb.

Z obžalovanjem gledam predvsem na proces transformacije visokih strokovnih šol v fakultete, ki se je dogajal v preteklosti, ko sem tudi sama vodila agencijo. Eno od pomembnih bistev fakultete namreč je, da njeno jedro delovanja predstavlja znanstvenoraziskovalno delo, nekatere visoke strokovne šole pa so ta pogoj v postopku pritožbe preskočile z odločbo upravnega sodišča.

prof. dr. Mojca Novak

Merila za akreditacijo 2014 se po vsebini niso veliko spremenila. Bila pa so temeljito prečiščena, število določb za presojo se je precej zmanjšalo, še posebej za prvo akreditacijo študijskih programov. Določneje so urejala akreditacijo preoblikovanja visokošolskih zavodov in dislociranih enot, pri čemer

so bili jasneje zapisani postopki, po katerih je odločal svet agencije. Črtane so bile tudi odvečne priloge za akreditacijo študijskih programov.

Prečiščena merila za akreditacijo so olajšala delo vsem; tako visokošolskim zavodom, strokovnjakom kot strokovnim delavcem in svetu agencije. V nespremenjeni obliki so se uporabljala za vloge, oddane na agencijo do spremembe ZViS 2016.

Veliko število postopkov, ko je agencija morala redno podaljševati akreditacijo vsem študijskim programom – več kot 900 jih je -, je onemogočalo poglobljeno vsebinsko presojo kakovosti. Ob obravnavanju več kot 200 akreditacijskih in evalvacijskih zadev na leto je agenciji poleg časa za kvalitativno presojo zmanjkovalo tudi časa za druge nujne temeljne naloge, med katere spadajo pomoč zavodom pri vzpostavljanju notranjih sistemov kakovosti, pri samoevalvaciji, izobraževanje deležnikov oziroma sodelovanje z njimi, svetovanje, sistematična in pregledna komunikacija, olajševanje postopkov prek informacijskega sistema (eNakvis) in še bi lahko naštevali. Prelomnico je pomenil ZViS 2016, uveljavitev katerega je pomenila tako imenovani prehod na institucionalno reakreditacijo, kar je v praksi pomenilo občutno zmanjšanje števila postopkov. Medtem ko se zavodom še vedno podeljujeta prva in podaljšana akreditacija – praviloma na vsakih pet let, in ne sedem, kot je veljalo do ZViS 2016 -, se ta visokošolskim študijskim programom, če so seveda izpolnjene zakonske določbe in standardi kakovosti iz meril, podeljuje za nedoločen čas. Ohranja pa se instrument izredne evalvacije, s katerim je študijskim programom mogoče akreditacijo tudi odvzeti.

ZViS 2016 je uvedel novost za okrepitev svetovalne in razvojne vloge agencije, to so vzorčne evalvacije študijskih programov, ki se opravljajo vsako leto.

Merila za akreditacijo 2017, sprejeta na podlagi ZViS 2016, pomenijo premik od izpolnjevanja minimalnih standardov za podelitev ali podaljšanje akreditacije h kvalitativni presoji kakovosti zavodov in študijskih programov, ki jih izvajajo. Zato so prvič natančno določila standarde kakovosti, ki jih je treba v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih izpolnjevati, večje pomanjkljivosti ali neskladnosti, ki vplivajo na (ne)podaljšanje akreditacije, podaljšanje za krajše obdobje od 5 let, pa tudi na odvzem akreditacije študijskim programom; in postopke spremljanja izboljševanja kakovosti (follow-up) zavodov.

Področja presoje visokošolskih zavodov in študijskih programov se razlikujejo glede na vrsto akreditacije in evalvacije. Standardi kakovosti oziroma njihova presoja se na istih področjih presoje razlikujejo glede na to, ali gre za prvo ali podaljšano akreditacijo zavoda oziroma akreditacijo ali evalvacijo študijskega programa. Razlikujejo tudi med akreditacijami posameznih vrst študijskih programov. Izpolnjevanje ESG je večinoma mogoče povezati s standardi po področjih presoje za podaljšanje akreditacije oziroma evalvacijo.

Da bi bila za udeležence v postopkih merila čim bolj prijazna in da jim ne bi povzročala odvečnega dela ter porabe časa, so v obrazcih za elektronske vloge ponovljena področja presoje in standardi kakovosti z določbami o njihovi presoji. Slednje so hkrati namenjene enotnemu tolmačenju predpisa.

V različnih predpisih je bila prvič urejena akreditacija skupnih študijskih programov, ki jih izvajajo samo slovenski zavodi (v merilih za akreditacijo 2017), ter akreditacija skupnih študijskih programov, ki jih slovenski zavodi izvajajo skupaj s tujimi - tako imenovani mednarodni skupni študijski programi: v **Merilih za mednarodno sodelovanje pri visokošolskem izobraževanju** (merila za mednarodno sodelovanje). V slednjih sta urejena še priglasitev študijskih programov ter visokošolsko transnacionalno izobraževanje, ki ne spadata med akreditacijske in evalvacijske postopke. Merila, ki na enem mestu urejajo mednarodno sodelovanje slovenskih zavodov, omogočajo boljši vpogled v posebnosti teh postopkov.

Po zgledu meril za akreditacijo in ob upoštevanju značilnosti višješolskega izobraževanja, ki ga ureja Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, so bila sprejeta tudi **Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol** (merila za evalvacijo); prva leta 2011, druga pa 2018. Evalvacija je samostojen postopek. Šole se presojajo na istih področjih kot visokošolski zavodi, svet agencije pa sprejme mnenje o doseganju predpisanih standardov kakovosti, saj akreditacije niso v njegovi pristojnosti.

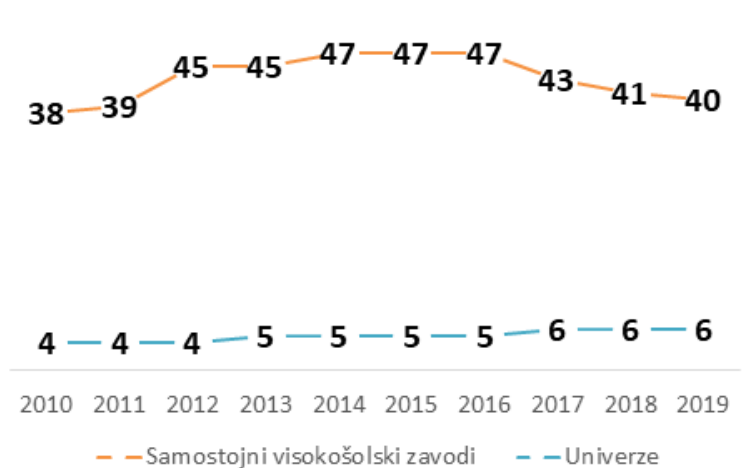
Druga merila in standardi

Poleg meril za akreditacijo je agencija ob svojem nastanku določila tudi **Minimalne standarde za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih** (minimalni standardi za izvolitev v naziv), ki se uporabljajo še danes.

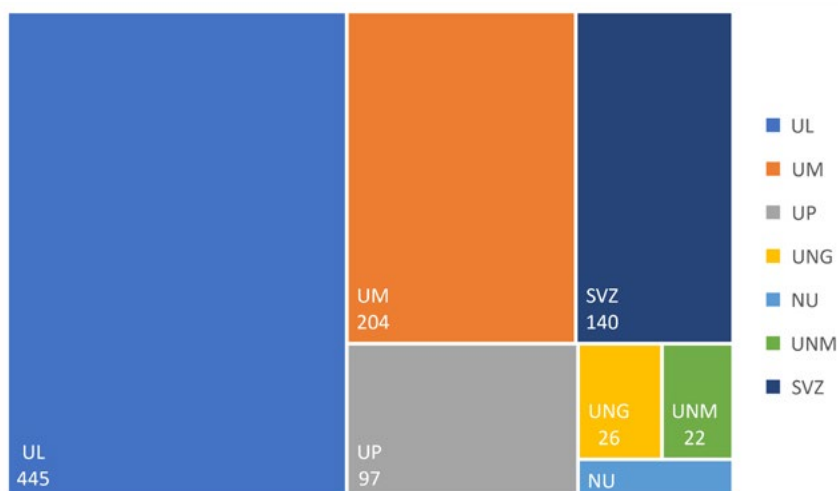
Leta 2010 je določila še **Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov po evropskem prenosnem kreditnem sistemu** (merila ECTS), ki se od meril, ki jih je uporabljal svet za visoko šolstvo, niso razlikovala, ter **Merila za prehode med študijskimi programi** (merila za prehode). Oba predpisa sta bila posodobljena leta 2019.

ŠTEVILO AKREDITACIJ IN EVALVACIJ PO LETIH, STANJE 31. 12. 2019

Ob nastanku agencije so delovale štiri univerze in 38 samostojnih visokošolskih zavodov. Medtem ko sta se v 10-letnem obdobju oblikovali dve univerzi, tako da jih je skupno šest, je število samostojnih visokošolskih zavodov precej nihalo, razlog je tudi v tem, da so se ti kasneje povezali v dve univerzi. V letu 2020 je akreditiranih šest univerz in 40 samostojnih visokošolskih zavodov.

Število študijskih programov visokošolskih zavodov v Sloveniji

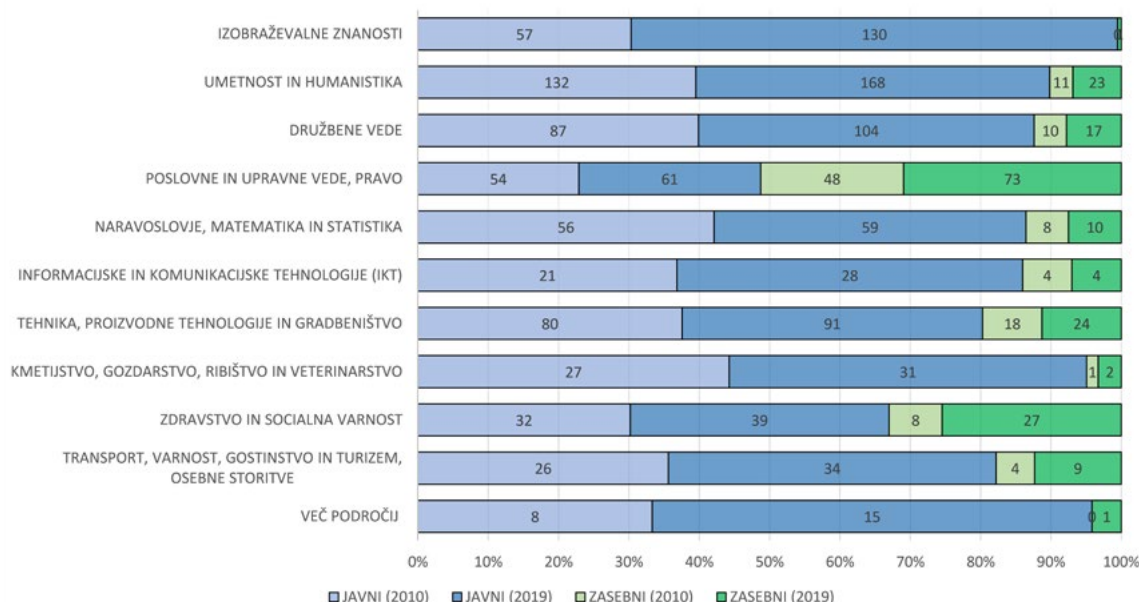

UL – Univerza v Ljubljani
UM – Univerza v Mariboru
UP – Univerza na Primorskem
UNG – Univerza v Novi Gorici

UNM – Univerza v Novem mestu
NU – Nova univerza
SVZ – samostojni visokošolski zavodi

Naslednji diagram prikazuje število akreditiranih študijskih programov po klasifikaciji Klasius-P-16 v letih 2010 in 2019, ki so razporejeni tudi glede na javne ali zasebne visokošolske zavode. Na povečanje števila programov pri posameznih področjih (npr. izobraževalne znanosti ter umetnost in humanistika - javni zavodi) je vplival tudi prehod iz nebolonjskih v bolonjske programe. Pri zasebnih zavodih izrazito prevladujejo programi iz poslovnih in upravnih ved ter prava, približno v enakem deležu so zastopani programi iz zdravstva in socialne varnosti, tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva ter humanistike.

Pregled področij študijskih programov (Klasifikacija Klasius-P-16)

RAZVIJANJE POGLOBLJENE SAMOEVALVACIJE IN SODELOVANJE AGENCIJE Z DELEŽNIKI

Poglavitni namen samoevalvacije agencije je presoja kakovosti njenega delovanja v celoti, uresničevanja nalog iz delovnega oziroma akcijskega načrta z ovrednotenjem doseganja strateških ciljev agencije, predvsem v primerjavi s prejšnjim samoevalvacijskim obdobjem, izboljšanje delovanja agencije po drugem in tretjem delu standardov ESG ob upoštevanju samoevalvacijskih ugotovitev in priporočil skupin strokovnjakov, opredelitev priložnosti za izboljšanje dela. Temeljna področja kakovosti so akreditacije in zunanje evalvacije, zunanji sistem kakovosti agencije, notranji sistem kakovosti agencije, merila in drugi predpisi ter informacijski sistem in obveščanje. Samoevalvacijo agencije pripravlja samoevalvacijska skupina, ki jo sestavljajo najmanj trije zaposleni in en član sveta. S skupino sodelujejo tudi zunanji deležniki (predstavniki študentov, Rektorске konference, Skupnosti samostojnih visokošolskih zavodov, Skupnosti višjih strokovnih šol).

Agencija se je lepo razvijala in izboljševala delo ves čas svojega obstoja. Razvila je analitično in kritično samoevalvacijo, svoj informacijski sistem z močnimi bazami podatkov, deležnike ažurno obvešča o svojem delovanju, posebej se osredinja na študente in jim z informacijami o akreditiranih študijskih programih, visokošolskih zavodih in evalviranih višjih strokovnih šolah pomaga pri izbiri študija. Zadnja leta si prizadeva za izboljšanje presoje kakovosti; gre za prehod od kvantitativne presoje h kvalitativni, vsebinsko bolj poglobljeni; gre tudi za svetovanje zavodom in šolam; mednarodno in projektno sodelovanje je zelo pestro in živahno, močna pa je tudi analitična in razvojna dejavnost, ki se bo v prihodnje še bolj razvejila.

Tatjana Debevec

Agencija v samoevalvacijskih poročilih poglobljeno obravnava tematike, ki zadevajo njeno temeljno dejavnost, širši kontekst visokega šolstva in razmerja med notranjimi in zunanjimi deležniki. Prizadeva si za ohranjanje in utrjevanje neodvisnosti, stabilno in urejeno delovanje, aktivno mednarodno delovanje ter skrbi za ravnovesje med notranjimi deležniki. Iz posameznih samoevalvacijskih poročil agencije je moč razbrati, da samoevalvacijska skupina kritično spremlja dogajanja, ki bi lahko ogrozila delovanje agencije, tako na ravni odločanja kot na ravni zakonodaje in visokošolske politike, ter predlaga potrebne ukrepe. Iz letnih delovnih načrtov in poročil o delu agencije je razvidno, da se ti ukrepi upoštevajo, s tem pa se krepi razvoj in pomen agencije.

Agencija je prvič izvedla samoevalvacijo za obdobje 2010–2012 in presojala vse notranje procese svojega delovanja, ovrednotila doseganje zastavljenih prioriteten strateških ciljev do leta 2013 in standardov ESG. V tem obdobju je postavila ključne mejnike za svoj razvoj, kot so konstituiranje svojih organov, sprejem predpisov za zunanje zagotavljanje kakovosti, prve presoje študijskih programov in visokošolskih zavodov, začetek mednarodnega delovanja s sodelovanjem z agencijami in drugimi združenji za kakovost v visokem šolstvu. V letu 2013 je uspešno opravila zunanjo evalvacijo, ki ji je omogočila podaljšanje članstva v ECA, pristop k projektu MULTRA ter vpis v EQAR, leta 2015 je bila včlanjena v ENQA. Razvoj se je tudi na podlagi samoevalvacije močno razmahnil: agencija je prenovila strategijo za obdobje 2017 do 2020, posodobila poslovnik kakovosti in formalizirala sistem sprotnega spremljanja izboljševanja kakovosti visokošolskih zavodov in študijskih programov, uredila dolgoročno in stabilno financiranje agencije, sprejela nova, boljša merila, napredovala pri razvijanju informacijskega sistema eNakvis, pri razvojnem in analitičnem delu, mednarodnem sodelovanju, komunikaciji z deležniki, za katero je samoevalvacijska skupina agencije iz leta v leto ugotavljala, da jo je treba nujno temeljito izboljšati, ter reorganizirala svoje delo.

Komunikacijski načrt za okrepitev komunikacije z notranjimi in zunanjimi deležniki je bil temeljito prenovljen leta 2018. Cilj prenovljene komunikacije je bil čim boljša vključitev visokošolskih zavodov v postopke sprememb predpisov ter povečanje skupnega razumevanja in pričakovanj na področju presojanja kakovosti v visokem šolstvu med različnimi deležniki. Uvedeni so bili redni sestanki za reševanje odprtih vprašanj glede akreditacijskih postopkov, informacijskega sistema, zakonodaje in drugih pomembnih zadev z MIZŠ, ŠOS, Zavodom RS za zaposlovanje, Rektorsko konferenco, univerzami in drugimi visokošolskimi zavodi.

Samoevalvacija agencije temelji tudi na pridobivanju mnenj različnih notranjih in zunanjih deležnikov o svojem delu. Eden izmed načinov je periodično anketiranje. Naj omenimo izsledke zadnjih treh anket.

Agencija je v letu 2018 z mnenjsko anketo preverila zadovoljstvo deležnikov z različnih vidikov svojega delovanja. Izsledki so pokazali, da so deležniki zadovoljni z vsebinami, ki jih agencija ponuja na dogodkih, kot so usposabljanja, posveti in konference. Menijo, da agencija upošteva pričakovanja, pobude in pravice deležnikov, ostaja pa priložnost za izboljšanje sodelovanja s predstavniki širše intelektualne ali kulturne skupnosti. Mišljena je bila predvsem krepitev sodelovanja z visokošolskimi knjižnicami in akademsko skupnostjo ter komisijami za kakovost na zavodih in šolah. Iz pisnih pripomb anketirancev je bilo mogoče razbrati, da si želijo agencijo, ki bi prisluhnila dejanskim problemom visokega in višjega šolstva in omogočala boljše razumevanje stanja različnih znanstvenih disciplin ter bila bolje prepoznana zlasti med študenti.

Agencija je mnenjsko anketo izvedla tudi pred oblikovanjem svoje strategije v obdobju 2017–2020. Anketa je spraševala o strateških prioritetah in v zvezi s temeljnimi vsebinskimi dilemami agencije, ki so pomembne za njen nadaljnji strateški razvoj. Cilj ankete je bil dobiti vpogled v povprečje pojmovanj oziroma pričakovanj deležnikov po interesnih skupinah do zagotavljanja oziroma izboljševanja kakovosti, še posebej pa identificirati pričakovanja, ki jih imajo do dela agencije in njenega strateškega razvoja. Izsledki ankete so brez izrazitejših odstopanj pokazali težnjo, naj se agencija usmeri v krepitev svetovalne vloge in pomoči visokošolskim zavodom in višjim strokovnim šolam pri razvijanju kakovosti in v opravljanje razvojnih nalog oziroma pripravljanje strokovnih analiz. Nekatere skupine deležnikov

so posebej poudarile tudi krepitev strokovnosti izvajanja postopkov in presoj, še posebej strokovnjaki agencije in člani sveta. Krepitev strokovnosti so visoko umestili tudi predstavniki vodstev zavodov in šol.

V letu 2019 je agencija izvedla obsežno anketo o mnenju deležnikov o zunanjem presojanju kakovosti. Različni deležniki so agenciji tako sporočili svoja stališča o predpisih oziroma merilih agencije, delu strokovnih delavcev agencije, presojah strokovnjakov, sestavi skupin strokovnjakov, njihovih poročilih, odločitvah sveta agencije in pritožbenih postopkih, poleg tega pa še o učinkih akreditacijskih in evalvacijskih postopkov na kakovost zavodov in šol ter stališče, v kakšni meri agencija zagotavlja doseganje standardov kakovosti. Dobre ocene so dobili predvsem strokovni delavci agencije in njeni strokovnjaki s svojimi presojami in poročili. Medtem ko so bile podpovprečno ocenjene odločitve sveta agencije in njeni pritožbeni postopki, so najslabšo oceno prejela podvprašanja o doprinosu agencije h kakovosti terciarnega izobraževanja, in sicer ne toliko o doprinosu k uspešnosti notranjih sistemov kakovosti na zavodih oziroma šolah kot predvsem h kakovosti izvajanja in vsebine študijskih programov, še posebej pa h kakovosti materialnih in kadrovskih razmer za študij in raziskovanje na zavodih oziroma šolah. V analizi ankete je poudarjeno, da se mora razmeroma pozitivna samopodoba, ki si jo na eni strani delijo notranji deležniki in deležniki, ki bolje poznajo delo agencije, tako preveriti z večjo kritičnostjo skupin deležnikov na drugi.

Slednje bo treba upoštevati v samoevalvacijskem obdobju 2020 do 2021, v katerem bo agencija pripravljala novo srednjeročno strategijo do leta 2025. Trenutno opravlja, spremlja in vrednoti izvajanje postopkov podaljšanja akreditacije univerz in samostojnih visokošolskih zavodov ter evalvacij vzorca študijskih programov, implementacijo informacijskega sistema eNakvis ter izdelavo orodij za systemske in tematske analize ter samoevalvacijo, spremlja in po potrebi posodablja svoje predpise ter pripravlja samostojen zakon o agenciji oziroma dopolnitev ali spremembo ZViS v delu, ki se nanaša na agencijo.

V zadnjem obdobju je sicer agencija največji napredek naredila na področju transparentnosti. Deležnike sproti obveščamo o vsem pomembnem dogajanju, povezanem z agencijo, vlagatelji imajo podroben vpogled v postopke, ki se vodijo, pri čemer samo izvedbo postopkov nadgrajuje tudi nov informacijski sistem eNakvis, obenem pa je naša spletna stran z vsemi raznolikimi informacijami, ki jih ponuja, postala tudi pomembna vstopna točka za bodoče študente. Delamo pa tudi na vsebini. Izdelali smo različne smernice, ki bodo strokovnjakom in drugim deležnikom pomagale pri razumevanju evalvacijskih postopkov. Agencija se seveda prilagaja tudi trenutni situaciji, zato smo pričeli z izvedbo evalvacij na daljavo.

prof. dr. Franci Demšar

Javno objavljene evidence agencije so natančna, pregledna in ažurna javna baza akreditiranih visokošolskih zavodov in študijskih programov in evalviranih višjih strokovnih šol. Na spletni strani je prav tako objavljen in stalno ažuriran seznam visokošolskih zavodov, študijskih programov in višjih strokovnih šol v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih z vsemi ključnimi informacijami. Agencija spodbuja študente, da pred vpisom v terciarno izobraževanje preverijo javno veljavnost izbranega študijskega programa oziroma visokošolskega zavoda ali višje strokovne šole ter se prepričajo, da njihov študij vodi do javno veljavne diplomske listine. Študentom in vsej zainteresirani javnosti ponuja kakovostne in raznolike informacije o slovenskem visokem in višjem šolstvu. Od leta 2014 na spletni strani redno objavlja poročila strokovnjakov o presojah študijskih programov, visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol, ki so pomemben vir informacij o stanju kakovosti in razvoja, s katerim si lahko širša javnost pomaga ustvariti vtis o prednostih in pomanjkljivostih posameznega zavoda, študijskega programa ali šole.

Spletna stran agencije je bila v letu 2018 tako grafično kot vsebinsko celostno prenovljena, omogočen je dostop vsem skupinam uporabnikov, še posebej slepim in slabovidnim, pa tudi osebam z motnjami branja, za kar je agencija kot prva organizacija v javnem sektorju dobila Certifikat A3C, dostopno vsem, s čimer z lastnim zgledom in ravnanji spodbuja ter ozavešča deležnike v visokem šolstvu o pomembnosti zagotavljanja dostopnosti, pri čemer zasledovanje smernic za dostopnost spletnega mesta hkrati pripomore tudi k izboljšanju uporabniške izkušnje za prav vse uporabnike, tudi tiste brez oviranosti.

Od leta 2019 agencija izdaja mesečno glasilo NoviČnik za aktivno obveščanje svojih deležnikov. Dejavnost je tudi na družbenih omrežjih. Spletno stran je opremila še z informacijami o posameznih visokošolskih zavodih – o njihovi raziskovalni dejavnosti, drugih akreditacijah, uvrstitvah na mednarodnih lestvicah –, informacijami o vpisu, drugimi uporabnimi povezavami in predstavitvenimi filmi visokošolskih zavodov, s čimer jim je omogočila, da sami predstavijo in izpostavijo svoje dosežke, razmere in načrte.

Preko spletne strani agencije je visokošolskim zavodom omogočen dostop do informacijskega sistema eNakvis, kjer trenutno lahko oddajajo elektronske vloge za večino postopkov. eNakvis poleg elektronske podpore postopkom vsebuje široko digitalno bazo podatkov o visokošolskih zavodih, višjih strokovnih šolah in študijskih programih, ki je osnova za povezovanje z bazami podatkov visokošolskih zavodov, višjih šol in drugih državnih institucij, kar bo pripomoglo k večji učinkovitosti, odpravilo podvajanje dela ter omogočilo oblikovanje natančnih evidenc, kakor tudi podporo analitičnim procesom na agenciji.

Aktivnosti za vzpostavitev, testiranje in implementacijo samostojnega informacijskega sistema agencije so potekale od sredine leta 2014, v tem času je bil celoten sistem temeljito preiščen in dopolnjen. Med vzpostavljanjem eNakvis je potekala sprotne komunikacija z deležniki, vključno s predstavitvami oziroma pojasnjevanjem tehničnih specifikacij. Pripombe deležnikov na delovanje eNakvis so se podrobno spremljale ter se večinoma upoštevale pri nadaljnjem razvoju sistema.

MEDNARODNA PREPOZNAVOST AGENCIJE

Agencija je polnopravna članica EQAR, ENQA, ECA, CEENQA in INQAAHE. S članstvom v mednarodnih združenjih za kakovost v visokem šolstvu dokazuje skladnost svojega delovanja z evropskimi standardi in smernicami. Z aktivnim sodelovanjem pri različnih evropskih in mednarodnih projektih krepi svojo mednarodno prepoznavnost ter prepoznavnost in mednarodno primerljivost slovenskega visokošolskega prostora in tako pripomore k razvijanju kakovostnega, odprtega in dostopnega visokošolskega izobraževanja, spremlja in sooblikuje smernice na področju presojanja kakovosti v visokem šolstvu in vrednote evropskega visokošolskega prostora. Agencija je tako vzpostavila in formalizirala sodelovanje z več sorodnimi agencijami ter sodeluje v mednarodnih projektih, v izvršilnih odborih, generalnih skupščinah in delovnih skupinah teh združenj.

V sodelovanju z ECA je agencija snovala rešitve na področju medsebojnega priznavanja akreditacijskih odločitev glede skupnih študijskih programov; presojanja in kakovosti internacionalizacije; vzpostavitev registra poročil strokovnjakov o visokošolskih zavodih in študijskih programih; vzpostavitev enciklopedičnega pregleda evropskega visokega šolstva; ter čezmejne izmenjave strokovnjakov. Pri projektu Erasmus+ EIQAS pa je med različnimi univerzami, agencijami za kakovost, strokovnjaki in študenti izmenjala poglede in izkušnje glede delovanja in presojanja notranjih sistemov kakovosti. Izdelan je bil vodnik za študente po evropskih standardih ESG in primerjalna analiza načinov zunanjega presojanja notranjih sistemov zagotavljanja kakovosti. Pomembno področje mednarodnega sodelovanja je tudi strateško povezovanje z agencijami na območju nekdanje Jugoslavije, in sicer preko sodelovanja v mednarodnih projektih in združenjih ter pogostih obiskih agencij. Posebna pozornost je namenjena izmenjavi tematskih izhodišč in dobrih praks na področju neodvisnosti delovanja agencij za kakovost v visokem šolstvu.

Agencija spodbuja internacionalizacijo tudi v okviru presoj študijskih programov, ki so tesneje povezani z mednarodnim okoljem. Po merilih za mednarodno sodelovanje presoja izpolnjevanje pogojev za akreditacijo skupnih študijskih programov slovenskih in tujih visokošolskih zavodov, za visokošolsko transnacionalno

izobraževanje ter za prigrasitev v tujini akreditiranih študijskih programov. Namen teh meril je zagotavljanje ustrezne kakovosti mednarodnih skupnih študijskih programov po standardih kakovosti, določenih v merilih za akreditacijo, ESG, ter kakovost visokošolskega transnacionalnega izobraževanja. Agencija priznava tudi akreditacijske odločitve, ki so jih sprejele agencije, vpisane v EQAR.

Agencija je oblikovala strategijo za mednarodno sodelovanje, področja so opisana v poglavju o delu agencije v letu 2019.

Svoj pogled bom usmeril v prihodnost. Zelo rad bi videl, da bi agencija dobila svoj zakon o agenciji. Ne bi rad, da je agencija še naprej del zakona o visokem šolstvu v členih od 51.a do 51.ž. Seveda sem tudi za to, da bi nastal pregleden zakon o visokem šolstvu, v katerem naj bi bil omenjen tudi študentski ombudsman, in glede na to, da smo imeli toliko afer – da bi imeli tudi inšpektorat za visoko šolstvo. Da bi ta inšpektorat skrbel za 79. člen zakona ZViS. Ministrstvo je tisto, ki mora skrbeti za zakonitost delovanja visokega šolstva, ne pa da se to vedno prevali v breme agencije. [...] Menim, da je za našo državo kakovostno izobraževanje zelo pomembno. To je pomemben del kulture. To izobraževanje mora ostati javno dobro. Tako kot se je zdaj izkazalo za javno zdravstvo. Javno zdravstvo je tisto, ki je kljubovalo skupaj z državljani epidemiji, ki smo jo doživljali. [...] Kakovost je zelo težko pridobiti in jo vzdrževati. Vendar se jo da zelo hitro izgubiti.

prof. dr. Ivan Leban

ANALITIČNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST AGENCIJE S POGLEDOM V PRIHODNJI RAZVOJ

Analitično delo agencije in njenega predhodnika zaznamujejo štiri obsežne systemske analize. Te popisujejo presečno stanje kakovosti višjih strokovnih šol, visokošolskih zavodov in njihovih študijskih programov po vseh področjih presoje oziroma povezanih standardih kakovosti. Prav tako obravnavajo kakovost njihovih samoevalvacij, od leta 2013 pa podrobneje osvetljujejo tudi lastnosti evalvacijskih praks strokovnjakov – čemu so strokovnjaki dajali večji poudarek in pri čem so bili bolj kritični. Podobno osvetljujejo lastnosti samoevalvacijskih poročil zavodov in šol. Ponujajo poglobljen vpogled v delovanje sistema kakovosti v slovenskem višjem in visokem šolstvu.

S petimi tematskimi analizami se je agencija posvetila izbranim tematikam, med katere spadajo lastnosti praks pri odločanju sveta in pritožbene komisije; kakovost kadrov v slovenskem visokem šolstvu; ter mnenje deležnikov o delu in ugledu agencije, njenem prispevku h kakovosti, pa tudi o pojmovanju kakovosti in pričakovanjih do kakovosti med različnimi skupinami deležnikov ter njihov pogled na strateške usmeritve agencije. Ena od tematskih analiz pa obravnava prehod od minimalnih standardov k odličnosti. Analitično delo agencije se razvija v smeri bolj kvantitativnih in statistično podkrepljenih raziskav. Temelji na javno objavljeni metodologiji in postopku za pripravo in diseminacijo analiz. Agencija namerava analitično delo v prihodnje razviti tudi v bolj vsebinsko poglobljenih analizah na izbranih področjih.

Analitična in razvojna dejavnost sta ključnega pomena za nadaljnji razvoj agencije. V tem prispevku smo skušali prikazati, da je agencija dosedanje strateške cilje uspešno uresničevala tako na področju strokovnega dela, neodvisnosti, kulture kakovosti, predpisov, informatizacije kot tudi svoje mednarodne dejavnosti in razvojnega dela. Njena strategija do leta 2020 je bila z izjemo reorganizacije dela in vzpostavitve informacijskega sistema uprta v prihodnost, v nadaljevanje zastavljenega razvoja. S to usmeritvijo se bo podala v naslednje strateško obdobje, v katerem pa bo cilje s sicer različnih področij povezovalo nadaljnje prizadevanje za strokovne zunanje presoje na visoki ravni, ki bodo tenkočutno prisluhnile tako potrebam študentov in zunanjega okolja kot tudi bolje upoštevale notranje posebnosti visokega šolstva, povezane z različnimi stopnjami in vrstami študija, disciplinami, v katere se vpenjajo študijski programi, ter statusnimi in organizacijskimi razlikami med visokošolskimi zavodi.

K uravnoteženju pričakovanj zunanjega okolja, ki prihajajo iz gospodarske, družbene in kulturne sfere, in pričakovanj akademske skupnosti, ki najbolj pozna posebnosti študija in vednosti, bomo skušali na posvetih, konferencah, usposabljanjih ter pri usklajevanjih in razvijanju sistema zunanjega presojanja kakovosti med predstavniki iz različnih okolij gojiti tvoren dialog. Ta naj bi privedel do součinkovanja med avtonomnimi visokoškolskimi zavodi in agencijo, ki mora še naprej opravljati ne le svetovalne, temveč tudi nadzorstveno nalogo, in ki s svojimi presojami in politiko obenem vpliva na razvoj visokega šolstva in notranjih sistemov kakovosti.

Agencija se bo v prihodnje posvetila izboljšanju sicer že sedaj zanesljivih in uporabnih zunanjih presoj. Načrtujemo, da bodo evalvacijska poročila še bolje ugotavljala dejansko stanje in ob tem upoštevala posebnosti presojanega. Strokovnjaki se bodo pri presojah in pisanju poročil opirali na več virov, raziskav in primerjav. Zato bodo oblikovali tudi boljša, bolj podkrovana, razumljiva in uporabnejša priporočila. Agencija bo obenem zagotovila, da bo vsebina poročil lažje dostopna in preglednejša za širše bralstvo, da si bodo predvsem prihodnji študenti pri izbiri študija in delodajalci pri zaposlovanju lažje pomagali pri odločanju. Premik bo poskušala doseči s štirimi ključnimi usmeritvami:

(1) Okrepila bo analitično in raziskovalno delo, da bi s sistemskimi in tematskimi, vsebinsko poglobljenimi analizami ter znanstvenimi raziskavami strokovnjakom ponudila uporabnejše reference, preglede, povprečja in odstopanja glede kakovosti pri nas in jih obenem bolje seznanjala o lastnostih, načinih in posledicah njihovega dela. Dolgoročno si bo prizadevala za vzpostavitev raziskovalne skupine.

(2) Izdelala bo dodatne usmeritve za zunanje presoje, ki bodo namesto operativni in protokolom, ki so že razviti, dale večji poudarek vsebinskim dilemam in izhodiščem za presojo ter bolj poglobljeni interpretaciji predpisov. Te usmeritve bodo presegle generično raven pravil. Obravnavale bodo tudi posebnosti stopenj, vrst in disciplinarne vpetosti študija ter razlike v njegovem institucionalnem ustroju. Skušale se bodo bolj približati upoštevanju različnih akademskih standardov. Pripravlja poseben vodnik po akreditacijah in evalvacijah.

(3) Krepila bo svojo mednarodno dejavnost, da bo imela bogat pregled nad primeri dobrih praks, politikami, analizami in primerjavami v evropskem in svetovnem merilu. Njihovo uporabo v slovenskem visokoškolskem prostoru pa bo sistematično pogojila in po potrebi tudi omejila s kritično refleksijo in strokovnim posvetovanjem z deležniki.

(4) V pomembne faze prvih treh točk bo vključevala znanstvenike s področja visokošolske didaktike in raziskovanja znanosti ter okrepila posvete, konference, simpozije in usposabljanja.

Agencija si bo še naprej prizadevala ohraniti visoko raven svoje institucionalne avtonomije in avtonomije slovenskega visokega šolstva. Prav tako bo skušala okrepiti avtonomijo na nadnacionalni ravni in svobodo pri sooblikovanju nacionalne visokošolske politike. Skušala bo konsolidirati svoje predpise, da bodo dolgoročno stabilni in da se bodo zunanje presoje ustalile. Agencija verjame, da ji bo tak razvoj uspel slovensko visoko šolstvo in Evropo prepričati, da so njene odločitve v akreditacijskih postopkih odlično podprte, pravične in prave za vse.

V vse bolj jasnih obrisih vidim, kako agencija, vključno s svetom agencije, postaja relevanten civilno-družbeni pendant, nekakšen kritičen partner - na eni strani ministrstvu, na drugi pa je vse vidnejša tudi širša družbena vrednost agencije. Razkriva se kot relevantna sogovornica stroki in dobiva jasno vlogo v visokoškolskem ekosistemu. Slednji namreč včasih daje vtis, da obstaja v nekakšni avtarkični odmaknjenosti od družbene resničnosti, socialnih razmer in ekonomskih okvirov, pa tudi kulture. Agencija s skrbjo za kakovost visokošolski prostor čvrsteje vpenja v družbo in s tem pridobiva na tisti civilno-družbeni in politični vlogi, ki takšni agenciji oziroma dobremu sistemu akademske kakovosti tudi pripada.

prof. dr. Peter Purg

ZBORNIK RAZPRAV

1. Oblike zagotavljanja kakovosti

V akademski skupnosti ter tudi v stroki je zelo aktualna razprava o najprimernejšem načinu pristopanja h kakovosti v visokem šolstvu (glej npr. Williams, 2016; Jacob 2013; Ellasy, 2015; Gvaramadze, 2008). Tradicionalni tabor, ki dominira v kontinentalnem delu Evrope, pristaja na zagotavljanje kakovosti v smislu nadzora oziroma kontrole (ang. *quality assurance*). Po drugi strani pa je vse močnejše prepričanje, da to ni več najprimernejši pristop. To velja še posebej za raziskovalno intenzivne visokošolske zavode, ki še vedno uspevajo vsaj delno zadržati obrise humboldtske univerze in v okoliščinah sodobnega ter močno internacionaliziranega visokega šolstva iščejo svoje primerjalne prednosti. Zanje je precej bolj primeren pristop izboljševanja kakovosti (ang. *quality enhancement*), ki se predvsem osredotoča na notranje dejavnike krepitve kakovosti oziroma, bolje rečeno, na dejavnike razvoja visokošolskega zavoda (glej npr. Nygaard in drugi, 2013). Ta preskok je zahteven, hkrati pa nujen, saj v nasprotnem primeru visokošolski zavodi postanejo omejeni z ambicioznostjo ter sposobnostmi zunanjega konteksta, v katerem se zavod nahaja. To je za uveljavljene zavode frustracija, še posebej v kolikor gre za butične visokošolske sisteme, saj slednji le težko sledijo tako kadrovskim kot finančnim ambicijam in potrebam zavodov, ki so soočeni s konkurenco na globalnem visokošolskem trgu, še posebej pa znotraj evropskega visokošolskega prostora (EHEA).

2. Zagotavljanje kakovosti na UL

Na Univerzi v Ljubljani to tranzicijo opravljamo postopno, skladno z omejenimi resursi in premikom v mislenosti celotnega slovenskega visokošolskega prostora. Tako se v veliki meri zanašamo na tradicionalni komponenti zunanjega zagotavljanja kakovosti, tj. na zunanje akreditacije in evalvacije študijskih programov in zavoda ter spremljanje rangiranja univerze, njenih programov ter področij na globalnih rangirnih lestvicah univerz in študijskih področij. Ko gre za zunanje akreditacije in evalvacije, lahko poudarimo, da ima Univerza v Ljubljani poleg akreditacije univerze ter študijskih programov pri Nacionalni agenciji za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), kar ji zagotavlja javno veljavnost izidov izobraževanja na njenih programih, še 51 mednarodnih programskih akreditacij (IFLA, CEQUINT, TEDQUAL, AMBA, ASIIN samostojno in v kombinaciji z EUR-ACE, EAPAA, ECTN Chemistry Eurobachelor in Euromaster Eurolabel®), 6 mednarodnih institucionalnih akreditacij (EQUIS, AACSB, STCW, SIST EN ISO/EC, EAEVE), dve drugi mednarodni akreditaciji (BGCI, ALTE) ter 36 študijskih programov, ki preverjeno ustrezajo mednarodnim področnim merilom (FEANI, Direktiva 2005/36/ES, Europsy, CIUTI, EMT, EST-IDTS). Poleg akreditacij je bilo, razen institucionalne evalvacije EUA, od leta 2010 izvedenih še dodatnih 19 mednarodnih zunanjih evalvacij (ASIIN, EMSA, AHGPS, AVEPRO), ki niso imele namena akreditacije.

V kontekstu rangirnih lestvic velja omeniti, da Univerza v Ljubljani redno poroča številnim mednarodnim rangirnim lestvicam oziroma indeksom. Med drugimi gre omeniti predvsem t. i. šanghajsko lestvico oziroma Academic Ranking of World Universities (ARWU), Quacquarelli Symonds World University Rankings (QS), Times Higher Education World University Rankings (THE), Reuters' annual ranking of the World's Most Innovative Universities (Reuters), Center for World University Rankings (CWUR) in U-Multirank. Spremljanje uvrščanja univerze kot celote ter tudi študijskih področij smo v zadnjem obdobju premaknili na novo raven, saj smo za potrebe zaznavanja trendov v uvrščanju ter zaznavanja razvojnih izzivov pripravili aplikacijo za analitično spremljanje po različnih opazovanih dimenzijah.

¹ Pomočnik rektorja Univerze v Ljubljani za kakovost in razvoj, redni profesor, koordinator kakovosti Zveze EUTOPIA 2050 in član svetovalne skupine za učenje in poučevanje pri Bologna Follow-Up Group 2018-2020 (BFUG).

² Rektor Univerze v Ljubljani, redni profesor, predsedujoči Zvezi EUTOPIA 2050.

³ Prorektor Univerze v Ljubljani za raziskovalno dejavnost, redni profesor, član izvršnega odbora Zveze EUTOPIA 2050.

Tako s pomočjo obdelave podatkov lestvic ARWU, QS, THE in CWUR spremljamo trende po različnih dejavnostih na ravni univerze in ravni disciplin, hkrati pa tudi spremljamo uvrščanje nam primerljivih in strateško pomembnih univerz (članice LERU, GUILD, CELSA). V okviru našega razvojnega delovanja se zaradi ekskluzivnosti podatkov, tako v kontekstu dostopnosti kot uporabnosti, tudi poslužujemo storitev analitične enote šanghajskega ARWU indeksa. Rezultate rangiranja U-Multirank, ki so po svoji naravi svojevrstni, bolj opisni in precej bolj razvojno naravnani, koristimo v kontekstu razvoja programov ter siceršnjega razvoja sistema kakovosti, predvsem ko gre za raven samoevalvacije študijskih programov.

3. Od zagotavljanja do izboljševanja kakovosti na UL

Hkrati postopno krepimo dejavnike izboljševanja kakovosti, ki so notranje pogojeni in imajo svojo podobo predvsem v obliki posvetovalnih obiskov, medsebojnega primerjanja in primerjalnega učenja (ang. *benchmarking*, *benchlearning*) ter vesplošne notranje krepitve in podpore upravljanju kakovosti (usposabljanja za upravljanje s kakovostjo, kakovost vodenja, implicitna podpora vodstva procesom kakovosti). Tu gre predvsem omeniti t. i. posvetovalne obiske (ang. *enhancement-led visits*), ki jih izvajamo že od študijskega leta 2014/2015 in katere je do danes opravilo že 18 članic UL. V zadnjih letih ta mehanizem dopolnjujemo z uvajanjem medsebojnega primerjalnega učenja (ang. *benchlearning*), ki smo ga v letu 2019 pilotno izvedli znotraj UL, v letu 2020 pa ga bomo razširili tudi na meduniverzitetno raven. Prav tako intenzivno krepimo kompetence vodenja na področju kakovosti z usposabljanji za načrtovanje, izvajanje in spremljanje razvojnih ukrepov, ki jih izvajamo že od leta 2017, v letu 2020 pa pričnemo s posebej ukrojenim sodelovanjem z Advance HE Academy iz Združenega kraljestva na področju krepitve voditeljskih kompetenc vodstvenih kadrov visokošolskih institucij, predvsem ko gre za procese upravljanja kakovosti. Vsi ti procesi implicitno predpostavljajo poglobljeno vpetost v mednarodni visokošolski prostor in sodelovanje z njegovimi deležniki. Tako smo v letih 2017/2018 ter 2018/2019 sodelovali v tematskih podpornih skupinah (ang. *thematic peer groups*) na področju učenja in poučevanja Evropskega združenja univerz (EUA), prav tako pa intenzivno sodelujemo v delovnih skupinah združenja The Guild of European Research-Intensive Universities (GUILD), LERU-CE7 ter Central Europe Leuven Strategic Alliance (CELSA).

Skupaj z bilateralnimi strateškimi partnerstvi tovrstna zavezništva predstavljajo prestižne forume za kritično razmišljanje o razvoju univerz in visokošolskih sistemov ter hkrati tudi platforme za poglobljeno medinstitucionalno sodelovanje na področju razvoja univerz in visokošolskega prostora. K tem okoljem lahko z letom 2019 začnemo prištevati še pobudo evropskih univerz (ang. *European Universities' Initiative*), ki jo je zasnovala Evropska komisija in ima izjemno politično popotnico v govoru predsednika Republike Francije leta 2017 na Sorboni (glej Macron, 2017). V našem primeru to pomeni zavezništvo EUTOPIA 2050 (European Universities Transforming to an Open Inclusive Academy for 2050), ki mu predseduje Univerza v Ljubljani oziroma njen rektor. EUTOPIA 2050 je namreč postala osrednji laboratorij razmišljanj o vlogi in viziji Univerze v Ljubljani, kjer v tesnem sodelovanju s prestižnimi tujimi univerzami (Vrije Universiteit Brussel, CY Cergy Paris Université, Univerza v Göteborgu, Univerza Pompeu Fabra v Barceloni ter Univerza v Warwicku) snujemo vizijo (skupnega evropskega) visokošolskega prostora, kot si ga želimo in ne kot nam je dan.

4. Pobuda evropskih univerz in njen namen

V duhu poprej omenjenega Macronovega govora (glej Macron, 2017) je vrh EU v Göteborgu leta 2017 predstavil svojo vizijo izobraževanja, ki se je materializirala v decembrskih sklepih Evropskega sveta, v katerih so bile države članice, Svet in Evropska komisija pozvani h krepitvi strateških partnerstev med visokošolskimi ustanovami v EU ter nastanku okoli dvajsetih evropskih univerz oziroma mrež, ki bodo po načelu od spodaj navzgor povezale univerze v EU, študentom omogočile pridobiti diplomu s kombiniranjem študija v več državah EU in prispevale k mednarodni konkurenčnosti evropskih univerz (Evropski svet, 2017). Implementacija teh sklepov se kaže v pobudi evropskih univerz, ki je morda najbolj konkretizirana oblika evropskega oziroma EU izobraževalnega prostora, utemeljenega

na visoki stopnji mednarodne študijske mobilnosti, širokem priznavanju kvalifikacij, visoki stopnji dostopnosti do visokokakovostnega izobraževanja ter skupnih vrednotah.

Aspiracije Evropske komisije so, da Evropske univerze postanejo nadnacionalna in ne zgolj transnacionalna zaveznitva, ki bi ob spodbujanju skupnih evropskih vrednot tudi korenito posegla na področje kakovosti in konkurenčnosti visokega šolstva (Evropska komisija, 2020). To si Komisija predstavlja predvsem skozi oblikovanje širokih in raznolikih partnerstev, ki so utemeljena na skupni dolgoročni viziji, se osredotočajo na sodelovanje v okviru multidisciplinarnega naslavljanja ključnih razvojnih izzivov Evrope ter imajo v izobraževalnem smislu podobo meduniverzitetnih kampusov, ki raznoliki študentski populaciji omogoča visoko stopnjo fleksibilnosti pri sestavljanju inovativnih in na študenta usmerjenih učnih enot ter nove dimenzije učne mobilnosti (ibid.). Kako to zasnovati, je v tem trenutku vprašanje za milijon dolarjev oziroma natančneje nekaj milijonov evrov, saj je v domeni 17 izbranih partnerstev prvega svežnja razmislek o teh ključnih vprašanjih. EUTOPIA 2050, na čelu katere je Univerza v Ljubljani, ponuja eno od vizij dolgoročnega ravoja visokošolskega prostora v EU.

5. Vizija EUTOPIE 2050

Vizija EUTOPIE 2050 je ustvariti prepoznavno, drzno in ambiciozno zvezo evropskih univerz, ki bo temelječ na izzivih 21. stoletja preoblikovala visokošolsko izobraževanje in raziskovanje. Dologočna vizija EUTOPIE 2050 je ustanovitev popolnoma avtonomne meduniverzitetne zveze kampusov, ki je usmerjena v spopadanje z izzivi prihodnosti, osredotočena na študente in njihovo opolnomočenje, pozorna na pluralnost, potencial in mednarodno relevantnost evropskih regij ter zavezana načelom odprtosti in vključevanja, tj. spodbujanju soustvarjanja znanja, ustvarjanju odprtih virov in platform ter podpiranju agend za odprto znanost. Lahko bi dejali, da je EUTOPIA 2050 vključujoča zveza podjetnih in v spremembe usmerjenih univerz, ki temelji na izzivih, se osredotoča na študente in je prostorsko utemeljena. V sklopu uresničevanja tako ambiciozne vizije si je zveza srednjeročno zastavila nekaj oprijemljivejših izhodišč delovanja. Gre za željo organiziranosti sodobnih univerz za boljšo prilagojenost naslavljanju izzivov 21. stoletja, za povečanje in krepitev evropeizacije oziroma programov, ki udeležujejo skupno evropsko vizijo, za krepitev sposobnosti ustvarjanja partnerskega prostora v sodelovanju z drugimi relevantnimi deležniki v regijah univerz, ki bo privedel do transformativnih učinkov ter posledično blagodejno vplival na celotne regije, za željo po akademski skupnosti študentov, osebja ter ostalih udeležencev, ki bo kreator kohezije v razklani družbi, ter za željo po ustvarjanju novega modela univerze po meri sodobne Evrope.

EUTOPIA 2050 se je zavezala udeleževati svoje cilje s spoštovanjem načela odprtosti. Tako ima jasno agendo odprte znanosti, ki jo želi povezati s svojimi učnimi, raziskovalnimi in družbenimi nalogami, ter na ta način tudi prispevati k širjenju te agende. Prav tako načrtuje agendo za odprte izobraževalne vire in znanje, po kateri bodo študenti soustvarjali študijske programe in imeli več svobode pri oblikovanju svojih izobraževalnih poti, vse to pa bo podkrepljeno z močno mobilnostno in skupnostno izkušnjo ter odmikom od tradicionalnih pedagoških pristopov v visokem šolstvu. To posledično narekuje tudi agendo za odprti kampus, ki predvideva medinstitucionalno obliko izobraževalnega procesa, hkrati pa omogoča veliko možnosti za medinstitucionalno učenje in prenos znanja ter praks, ki bodo bogatile tako partnerske univerze kot tudi partnerske akademske in visokošolske prostore. Rezultat teh agend bo model evropske univerze za izobraževanje, raziskave in ustvarjanje družbeno odgovornih in kritičnih prostorov, ki ima za cilj povečanje globalne konkurenčnosti evropskega visokošolskega prostora, hkrati pa tudi dvig njegove relevantnosti za skupnosti, v katerih se nahaja.

EUTOPIA 2050 bo tako delovala na treh ravneh: prek zveze, prek posameznih institucij in prek sodelovanja zveze z okoljem in njenimi deležniki. Zveza se strateško osredotoča na tri področja razvoja: razvoj strategije, razvoj različnih orodij in instrumentov ter izvajanje pilotnih primerov. Ta področja se na podlagi strukturiranja aktivnosti v delovne svežnje manifestirajo v vprašanjih o: strukturi in strategiji upravljanja zveze evropskih univerz; skupnih učnih skupnostih; skupnih grozdih za ustvarjanje znanja; zmogljivosti in pristopih ustvarjanja prostora; politiki vključujočih in uravnoveženih družb; utemeljeni in zakoreninjeni internacionalizaciji; ter o politiki trajnosti.

6. EUTOPIIN model učnih skupnosti

EUTOPIIN izobraževalni model temelji na nenehnem inoviranju visokošolskega kurikula ter sam po sebi ne predvideva ustvarjanja novega, temveč raje pristaja na uvajanju načel EUTOPIA 2050 v obstoječe. Na ta način je omogočeno šestim partnerskim univerzam, da ponudijo najboljše prakse tako imenovanim medinstitucionalnim učnim skupnostim, ki vključujejo osebje, študente in ostale deležnike vseh partnerskih univerz. S tem prevprašujemo obstoječe vzorce mobilnosti ter odpiramo kreditno ovrednotene aktivnosti obstoječih programov brez implicitne nuje po masovni mobilnosti, ki jo poznamo iz skupnih študijskih programov ali drugih podobnih pobud. Za razliko od individualnih mobilnostnih shem ali skupnih institucionalnih pobud v obliki skupnih študijskih programov se učne skupnosti EUTOPIA 2050 močno naslanjajo na model evropskega raziskovalnega prostora, ki posebno pozornost posveča mreženju in transnacionalnim aktivnostim z različnimi deležniki, tudi onkraj akademske skupnosti. Gre torej za ohranjanje obstoječih oblik kreditno ovrednotene mobilnosti, ki vključuje mrežno filozofijo in nosi močne posledice tako individualno za mobilnega posameznika kot tudi pošiljajoče oddelke, katedre, organizacije ter okolja, ki so v to mrežo vključena. Lahko bi dejali, da gre za mrežno mobilnost, ki temelji na pristopih kombiniranega učenja in je osredinjena na študenta, hkrati pa ustreza pogoju 1) interdisciplinarnosti, 2) usmerjenosti na globalne izzive, 3) vključevanja deležnikov zunaj akademskega prostora, 4) vpetosti v življenje in izzive lokalne skupnosti ter 5) aktivnega spodbujanje raznolikosti študentske populacije.

Zveza EUTOPIA 2050 bo v skladu s tem izobraževalnim modelom ustvarila 30 učnih skupnosti, ki bodo služile kot prototip preseganja tradicionalnih binarnosti, kot so online ali offline študij, kratko- ali dolgoročna mobilnost, študijska ali obštudijska dejavnost, hkrati pa bodo ponudile vpogled v nove oblike kombinirane mobilnosti, priznavanja pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc ter predvsem načinov pedagoškega sodelovanja na področju visokega šolstva, tudi v kontekstu okoliščin COVID-19 ter življenja po tem. Neposredno se bo to zrcalilo v zmožnosti akademskega osebja, da soustvarja učne prostore, izkušnje ter nenazadnje področni kurikul na evropski ravni, pri čemer se veliko pozornost posveča pedagoškim inovacijam in najaktualnejšim raziskovalnim rezultatom. To bo študentom omogočalo, da delujejo mednarodno, avtonomno, vendar še vedno v robustnih kakovostnih okvirih visokošolskih ustanov z jasno usmerjenostjo v aktualnost, inovacije in družbeno relevantnost, hkrati pa bodo s tem pridobile tudi širše skupnosti, saj je kurikul zasnovan kot neposredni odgovor na izzive (lokalne) skupnosti. Gre za to, da se visokokakovostna ponudba in pristopi zakoreninijo v šestih zelo različnih univerzitetnih okoljih, te izkušnje pa začnejo sistemsko izrabljati za pretehtan in sistematičen razvoj visokošolskih institucij in sistemov.

7. EUTOPIA 2050 ZA UL 2027

V skladu z zapisanim tako EUTOPIA 2050 za Univerzo v Ljubljani pomeni izjemno razvojno priložnost, saj je s sodelovanjem v tej zvezi univerza pridobila motivirano in visokokakovostno partnerstvo, ki je usmerjeno v razvoj skupnih pobud, instrumentov in nenazadnje medinstitucionalnega kampusa. Kakšna bo njegova dejanska podoba, nihče ne ve, pravzaprav na tej točki tudi ni tako pomembno, saj smo že s samim procesom snovanja te vizije (končno) postali pomemben deležnik v razpravah o bodoči podobi visokega šolstva, ki jo jemljemo z vso resnostjo in odgovornostjo. Te razprave so najprej znotraj partnerstva in kakovostno precej bolj poglobljene od tistih, ki jih poznamo s forumov, kot so npr. GUILD, BFUG, EUA ipd. Tu smo podvrženi zelo močnim procesom medinstitucionalnega učenja, ki jih ni mogoče primerjati s kakšnimi drugimi forumi ali procesi deljenja praks in so pogojeni z dejstvom, da si v tem trenutku delimo vizijo in na nek način tudi usodo. Hkrati pa so te razprave tudi razprave navzven, z vsemi ključnimi deležniki evropskega visokošolskega prostora, kjer naš označevalec ni geopolitični položaj, temveč vizija zelo uravnoteženega vseevropskega partnerstva.

Z jasnim zavedanjem teže te priložnosti si je Univerza v Ljubljani za eno od temeljnih usmeritev v svojem prihodnjem strateškem obdobju zadala partnerstvo z univerzami, ki tvorijo Zvezo EUTOPIA 2050. Hkrati je tudi terminsko definirala prihodnje strateško obdobje na način, da to sovпада s partnerskimi univerzami ter tudi programskim obdobjem EU, ki nudi finančno in javnopolitično podporo tovrstnim

izhodiščem razvoja visokega šolstva. Vse to z željo po tem, da si zastavimo ambiciozne, a hkrati tudi zelo univerzalne cilje. Odličnost, kakovost, odprtost, vključevalnost so cilji, ki ne smejo imeti različnih skupnih imenovalcev in tudi ne različnih (re)interpretacij. V tem kontekstu nam partnerstvo EUTOPIA 2050 že danes nudi močno oporo pri uresničevanju zastavljenih ciljev, saj smo s pomočjo sodelovanja v tej zvezi že začeli izvajati skupno pedagoško in raziskovalno vizijo ter tudi vizijo vpetosti v svoj nacionalni/regionalni prostor, za to pa tudi že pridobili dodatno financiranje. Ne dvomimo, da bo EUTOPIA 2050 takšen razvojni in na izboljševanju kakovosti utemeljeni kompas za nas tudi v prihodnje.

Bibliografija

Elassy, N. (2015). The concepts of quality, quality assurance and quality enhancement. *Quality Assurance in Education*, 23 (3), 250-261. <https://doi.org/10.1108/QAE-11-2012-0046>

Evropska komisija (2020). European Universities Initiative. https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_en

Evropski svet (2017). European Council meeting (14 December 2017) – Conclusions. <https://www.consilium.europa.eu/media/32204/14-final-conclusions-rev1-en.pdf>

Gvaramadze, I. (2008). From Quality Assurance to Quality Enhancement in the European Higher Education Area. *European Journal of Education*, 43(4), 443-455. www.jstor.org/stable/25481874

Jacob, A.K. (2013). Quality Assurance and Quality Enhancement in Higher Education and Innovation. V Carayannis E.G. (ur.), *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship*. Springer, New York, NY

Macron, E. (2017). Discours du President de la Republique initiative pour l'Europe. <http://international.blogs.ouest-france.fr/archive/2017/09/27/macron-sorbonne-europe-verbatim-18567.html>

Nygaard, C., Courtney, N., Bartholomew, P. in Biggs, J. B. (2013). *Quality enhancement of university teaching and learning*. Faringdon: Libri Publishing.

Williams, J. (2016). Quality assurance and quality enhancement: is there a relationship? *Quality in Higher Education*, 22 (2), 97-102.

Presoja kakovosti evropskih univerz

1. Pobuda evropske univerze

Evropska komisija je oktobra 2018 objavila prvi razpis Erasmus+ za pobudo evropske univerze, ki je sledil sklepom Evropskega sveta 14. decembra 2017, namenjenim »spodbujanju ustanavljanja okoli dvajsetih evropskih univerz do leta 2024«.¹ Svet za izobraževanje je 22. maja 2018 sprejel sklep, s katerim je poudaril, da bi evropske univerze »lahko igrale vodilno vlogo pri ustvarjanju evropskega izobraževalnega prostora.«² Evropske univerze so mišljene kot »nacionalne zveze visokošolskih zavodov iz vseh držav članic EU, ki imajo skupno dolgoročno strategijo, spodbujajo evropske vrednote in identiteto, krepijo mobilnost študentov in akademskega osebja ter spodbujajo kakovost, vključenost in konkurenčnost evropskega visokega šolstva«.³

Dolgoročna strategija evropskih univerz se ne omejuje samo na izobraževalno poslanstvo, ampak naj bi omogočila, da se vzpostavijo povezave med raziskavami, inoviranjem in širšo družbo, zato zveze niso omejene samo na visokošolske zavode, ampak vključujejo tudi ostale partnerje, kot so podjetja, regionalni in civilni družbeni akterji. Skupaj s študenti, učitelji in raziskovalci delujejo ti partnerji v okviru evropskih skupin za ustvarjanje znanja, katerih namen je obravnava družbenih in drugih izzivov po lastni izbiri v skladu z večdisciplinarnim pristopom, imenovanim pristop na osnovi izziva.

Članice zvez naj bi vzpostavile meduniverzitetni kampus, kjer bo raznolika študentska populacija lahko izbirala med področjem in krajem izvajanja študija, med prožnimi, skupnimi, čezsektorskimi in večdisciplinarnimi predmetniki, izvajanimi s pomočjo inovativne pedagogike in najsodobnejših digitalnih tehnologij. Pri razvijanju delovnih izkušenj, podjetniškega duha in družbenega udejstvovanja naj bi študentom pomagali zunanji mentorji. Meduniverzitetni kampusi bi lahko ponudili mobilnost na vseh ravneh, tako fizično kot tudi virtualno; zveze si prizadevajo, da je mobilnih vsaj 50 % študentov.⁴

Evropske univerze predstavljajo ambiciozen koncept, ne glede na postopen pristop, ki bi lahko temeljito spremenil podobo evropske visokošolske pokrajine. Temelji na viziji sodelovanja s povečano ravni integracije, ki jo podpirata skupna upravljavska struktura in skupen načrt delovnih aktivnosti na podlagi dolgoročne strategije. Kako daljnosežen bo tak proces institucionalizacije, bo pokazal čas, vendar se zveze o poslanstvu, dosegu, strukturi in vsebini gotovo razlikujejo od obstoječih mednarodnih univerzitetnih mrež in od raziskovalnih oz. izobraževalnih konzorcijev, ustanovljenih v okviru drugih evropskih programov financiranja.

Za sodelovanje v fazi preizkušanja različnih modelov evropskih univerz je bilo junija 2019 izbranih prvih 17 zvez, v katere je vključenih 114 visokošolskih zavodov iz 24 držav članic. Glede na to da je bil eden od v izbirnih kriterijev široka geografska pokritost, ni presenetljivo, da je v zvezah zastopana velika večina držav EU. Kljub temu je skoraj polovica institucij iz samo 4 držav – Francije, Nemčije, Italije in Španije. V povprečju zvezo sestavlja 7 članic, po najmanj 4 in največ 11. Sodelujoči visokošolski zavodi so iz vrst celovitih in raziskovalnih univerz, univerz uporabnih znanosti, tehničnih univerz in umetniških univerz. Medtem ko nekatere zveze pokrivajo vse discipline, se druge posebej osredotočajo na eno temo (npr. trajnostnost na urbanih obalnih območjih, družbene vede ali globalno zdravje).⁵

¹ <https://www.consilium.europa.eu/media/32204/14-final-conclusions-rev1-en.pdf>.

² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8701-2018-INIT/en/pdf>.

³ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_en.

⁴ Erasmus+ Programme Guide 2019, p. 125-132.

⁵ https://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-3389_en.htm.

Julija 2020 bodo znani rezultati drugega razpisa za evropske univerze, na katerem bo izbranih še 24 zvez. Tako bo kmalu več kot 300 univerz in drugih visokošolskih zavodov (na primer univerze uporabnih znanosti) sodelovalo v pobudi evropske univerze. Evropska komisija bo vsaki od 41 zvez namenila do 5 milijonov evrov začetnih sredstev za pilotno fazo prvih treh let. Pred kratkim je Evropska komisija tudi objavila, da lahko vsaka zveza v letu 2020 zaprosi za 2 milijona sredstev iz programa Horizon 2020 za podporo raziskavam in inovacijam iz njihove dolgoročne skupne strategije.⁶ Komisija namerava v celoti zagnati pobudo z znatno povečanim proračunom za Erasmus+ za obdobje 2021-2027⁷, čeprav pogajanja o proračunu še trajajo in se zapletajo zaradi finančnih posledic krize, povezane z epidemijo Covid-19, in Brexita.

Začetna sredstva seveda ne bodo zadostovala za uspešno delovanje evropskih univerz. Zveze morajo uresničiti svoje cilje v zahtevnem, včasih nenaklonjenem okolju, z omejenimi sredstvi in v okviru nacionalnih visokošolskih predpisov, ki niso bili napisani za inovativne naddržavne zveze. Uspešnost se bo merila na podlagi doseženih ciljev, ki so si jih zveze določile. Po prvih rezultatih bodo študenti, delodajalci in nacionalne vlade zahtevali, da se presodi kakovost njihovega delovanja. Vendar pa okviri za presojanje kakovosti in nacionalni predpisi niso bili oblikovani po meri evropskih univerz. Ni izključeno, da bi inovativne pobude lahko ovirali številni in delno nasprotujoči si nacionalni predpisi, okviri in pričakovanja o kakovosti, ki zvezam ne ustrezajo. Zato je pomembno že v zgodnji fazi premisliti, kako bi presojanje kakovosti lahko pripomoglo k razvoju evropskih univerz in kako je regulatorne ovire mogoče odpraviti.

2. Projekt EUniQ⁸

Jeseni 2018 se je ponudila priložnost za prijavo na projektni razpis za sredstva v okviru programa Erasmus + KA3, ki deluje v sklopu bolonjske skupine C za skupno podporo pri presojanju kakovosti. Skupina je nastala po Pariškem komunikeju, ki so ga sestavljali predstavniki 35 držav in 8 organizacij. Flamski minister za izobraževanje, ki je bil hkrati sopredsednik skupine, je skupaj z nizozemsko in flamsko organizacijo za akreditacijo (NVAO) prevzel pobudo za predložitev projekta Razvijanje evropskega pristopa za celovito presojanje kakovosti v Evropski univerzitetni mreži (EUniQ).

Izkazalo se je, da morajo za uspešen razvoj takšnega evropskega pristopa za presojanje kakovosti evropskih univerz projektni konzorcij sestavljati agencije za kakovost, ministrstva in druge evropske organizacije deležnikov. Člani skupine so bili naprošeni, da izrazijo svoj interes za podporo projektu. Odprto je ostalo tudi vprašanje, ali naj logika skupne podpore omogoči vzajemno učenje preko povezovanja bolj ali manj izkušenih sistemov z ozirom na čezmejno presojanje kakovosti. Na koncu je bilo v projektni konzorcij vključenih 17 partnerjev, pri čemer je flamsko ministrstvo delovalo kot koordinator in NVAO kot pridruženo telo, zadolženo za vodenje projekta. Poleg flamskega ministrstva so se projektu pridružila še ministrstva iz 5 držav, in sicer Albanije, Bolgarije, Francije, Gruzije in Romunije. Poleg NVAO so kot projektni partnerji pristopile še agencije iz Armenije, Italije, Latvije, Srbije, Slovenije, Švedske in Švice. Deležnike v okviru evropskih organizacij v projektu zastopajo ENQA, ESU in EUA.

Glavni cilj projekta je razvoj in preizkušanje celovite metodologije za presojanje kakovosti univerzitetnih mrež, na primer evropskih univerz. Agencije in organizacije deležnikov, ki sodelujejo v skupini za načrtovanje, se ukvarjajo predvsem s tem ciljem. Naslednji cilj je analizirati tako metodologijo kot morebitne ovire pri razvoju evropskih univerz z ozirom na nacionalne pravne okvire in evropske standarde in smernice. S tem ciljem se ukvarjajo sodelujoča ministrstva v okviru odzivne skupine. V zaključku projekta bo nastal preizkušen in dokončen evropski okvir s časovnim načrtom za presojanje kakovosti evropskih univerz. Vsi projektni partnerji bodo k temu prispevali in med trajanjem projekta bodo potekala redna posvetovanja z zvezami univerz, ki bodo prejela povratne informacije in jim bo zagotovljeno, da bodo izsledki projekta zanje tudi koristni.

⁶ Horizon 2020 Work Programme 2018-2020. Science with and for Society (European Commission Decision C(2020)1862 of 25 March 2020), p. 97-102.

⁷ https://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-3389_en.htm.

⁸ Spletna stran projekta EUniQ: <https://www.nvao.net/nl/euniqu>.

Projekt bo trajal dve leti, zaprosen je bil znesek za približno 195.000 evrov. Potem ko je bil izbran, se je maja 2019 začel z uvodnim srečanjem na Cipru, sledile so priprave za prvo delavnico z evropskimi univerzami. V naslednjih mesecih so potekale razprave o oblikovanju testnih skupin za okvire presojanja kakovosti in izbirnih meril za pilotne projekte, načrtovani pa so tudi posvetovalni sestanki z zainteresiranimi zvezami in Evropsko komisijo.

Pri preizkušanju metodologije so lahko sodelovale štiri zveze. Merila za izbiro za pilotni projekt so temeljila na eni strani na usklajevanju parov agencij za kakovost od najbolj do najmanj izkušenih (upoštevajoč sposobnost uporabe evropskega pristopa k zagotavljanju kakovosti skupnih študijskih programov⁹ in število let od vpisa v register EQAR ali presoje ENQA) in na drugi strani na številu držav v zvezah, ki se ujemajo s pari agencij za kakovost. Ostala merila za izbiro so se nanašala na temo in velikost zveze. Na koncu so bili izbrani naslednji štirje pilotni projekti:

- EUTOPIA (Evropske univerze se preoblikujejo v odprto vključujočo akademijo za 2050) – pilotni projekt bosta koordinirali NAKVIS (Slovenija) in AIC (Latvija),
- UNA Europa – projekt bosta koordinirali NVAO in NEAQA (Srbija),
- UNITE! (Univerzitetna mreža za inoviranje, tehnologijo in inženirstvo) – projekt bosta koordinirali ANQA (Armenija) in UKÄ (Švedska),
- YUFE (Mlade univerze za prihodnost Evrope); projekt bosta koordinirali AAQ (Švica) in ANVUR (Italija).

Vsem 17 zvezam je bil poslan kratek vprašalnik o strateških prednostnih nalogah in skupnem izvajanju, zaznanih ovirah in razmerjih med notranjo in zunanjo presojo kakovosti. Na vprašalnik se je odzvalo 16 zvez. Rezultati te ankete so bili povzeti v referenčnem dokumentu¹⁰ in predstavljeni na delavnici z evropskimi univerzami. Kar zadeva strategijo, je jasno, da obstajajo med zvezami velike razlike, kljub temu da se prednostne naloge velikokrat osredotočajo na evropske vrednote in identiteto, pristop, usmerjen v izzive, ki povezuje izobraževanje, raziskovanje in gospodarstvo, prožnejše učenje in prilagojene predmetnike, virtualno/kombinirano mobilnost in spletne platforme za učenje, družbeno/regionalno angažiranost, sodelovanje in vključevanje pri upravljanju, poudarek na skupnih raziskavah, med/večdisciplinarne pristope, jezikovne veščine in medkulturne kompetence.

Načrtovano skupno izvajanje se ponavadi nanaša na skupne študijske programe, med/večdisciplinarne predmete, mobilne študijske poti, virtualno mobilnost in mikrokvalifikacije, predmete, izvajane v angleškem in drugih jezikih, vključevanje skupnosti, medregijsko sodelovanje preko medinstitucionalnih učnih skupnosti, po meri posameznika oblikovane predmetnike in programe usposabljanja.

Ovire, ki jih zveze pogosto omenjajo, so naslednje: razlike v nacionalnih predpisih, samodejnem priznavanju kreditnih točk in ur poučevanja, akreditacijskih sistemih, ki med partnerskimi državami niso usklajeni in zato prihaja do razlik v predpisih, pristopih in časovnih okvirih nacionalnih agencij, ovire pri vzpostavljanju večkratnih ali skupnih diplom in razlike v avtonomiji univerz in kulturi kakovosti med univerzami v posameznem nacionalnem okviru.

Zveze pogosto povezujejo svoj sistem notranjega presojanja kakovosti s projektnim načrtovanjem in projektnim vodenjem, ki je včasih vključeno v model notranjega presojanja kakovosti pri upravljanju in vodenju. Večkrat je omenjeno tudi, da naj bi notranji sistem zagotavljanja kakovosti temeljil na ESG. Medtem ko se v določenih primerih pripravljajo celoviti sistemi presojanja kakovosti, bodo v drugih primerih sistemi kakovosti nastali praktično iz nič. Pri tem se bodo že obstoječi sistemi kakovosti članic zvez uporabili v različnem obsegu.

Pri zunanjem presojanju kakovosti zveze zaznavajo tri različne razsežnosti. Pri prvi, evropski, ki je zajeta

⁹ <https://www.eqar.eu/kb/joint-programmes/>

¹⁰ <https://www.nvao.net/nl/attachments/view/background%20paper%20for%20the%20euniq%20workshop-rome>

v razpisnih kriterijih, je poudarjeno, da naj zveza »vzpostavi presojo kakovosti, ki vključuje posebne ukrepe za evalvacijo napredka, postopkov in rezultatov (na primer skozi razvoj ustreznih kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov, vključujoč povratne informacije študentov in zaposlenih). S spremljanjem kakovosti naj bo zagotovljeno tudi stroškovno učinkovito izvajanje«.¹¹

Glede na to, da bo Evropska komisija vse zveze pregledala tako v vmesnem obdobju kot tudi ob koncu triletnega obdobja, bo takšne zahteve verjetno najteže izpolniti. Nadalje, postopki presojanja kakovosti pogosto vključujejo zunanjo perspektivo preko vključevanja neodvisnih strokovnjakov, kot so npr. svetovni odbori za presojo kakovosti. Naposled številne zveze omenjajo, da je pri oblikovanju skupnih določil v pilotno fazo evropskih univerz nujno vključevati nacionalne agencije za kakovost. Veliko zavezništev poudarja, da bi moralo biti notranje in zunanje presojanje kakovosti usklajeno. Zunanje presojanje kakovosti naj bi bilo tudi smotno, osnovano na zaupanju in usmerjeno k izboljšanju.

3. Evropski okvir za presojo kakovosti Evropskih univerz

23. in 24. oktobra 2019 je v Rimu potekala delavnica za evropske univerze in projektne partnerje z namenom zbiranja informacij o razvoju okvira presojanja kakovosti, na podlagi česar je bil predstavljen prvi osnutek.¹² Vsi so se strinjali, da naj bi okvir presojanja kakovosti evropskih univerz v začetni fazi temeljil na pristopu izboljšanja, pri čemer bodo štiri pilotne evalvacije evropskih univerz lahko v pomoč pri razvoju notranjega sistema kakovosti zvez. Ker je pilotni projekt EuniQ zasnovan kot učenje, njegovi rezultati ne bi smeli vplivati na odločanje Evropske komisije o financiranju. Okvir presojanja kakovosti naj vključuje različne strategije zvez. Evalvacije naj se usmerijo v izvajanje, notranjo evalvacijo (vključujoč ESG) in politiko za izboljšanje delovanja zvez.

Po teh razpravah so udeleženci dopolnili okvirni osnutek, ki je vključeval pripombe zvez in projektnih partnerjev. Projektni partnerji so o okvirnem osnutku ponovno razpravljali na srečanju decembra 2019.

Med samim srečanjem se je razpravljalo tudi o seznamu morebitnih strokovnjakov, ki naj bi presojali zveze v okviru skupin v pilotnih projektih. Projektni partnerji so kot možne strokovnjake imenovali strokovnjake z izkušnjami v (spletnem) izobraževanju, raziskovanju, inoviranju, vodenju univerz in omrežij, presojanju kakovosti in internacionalizaciji. Koordinatorji na agencijah so nato s tega seznama izbrali strokovnjake za svoj pilotni projekt, ob upoštevanju razpoložljivosti strokovnjakov.

V začetku leta 2020 je bil pripravljen okvir za pilotne evalvacije. Sestavljajo ga 4 evalvacijska merila, ki določajo, kaj se od zrele evropske univerze pričakuje. V skladu s terminologijo in razpisom se za vsako posamično merilo določijo referenčne točke, ki so za to univerzo bistvene. Evalvacija na posamezni razvojni točki mora omogočati prilagoditev pričakovanj realnemu razvoju evropskih univerz.

Merila se osredotočajo na naslednja medsebojno povezana vprašanja:

1. Kaj je vizija evropske univerze na področju kakovosti njenega izobraževanja in, če je to relevantno, na področju raziskovanja in inoviranja ter kakšen je njen prispevek v družbi?
2. Kako bo evropska univerza uresničila svojo vizijo?
3. Kako evropska univerza spremlja, v kolikšnem obsegu se njena vizija uresničuje?
4. Kako si evropska univerza prizadeva za izboljšanje?
5. Kako se presoja kakovost delovanja evropske univerze na mednarodno priznan način?

Informacije za evalvacijsko skupino naj prikažejo razvojno fazo evropske univerze z vidika meril. Evalvacijsko skupino sestavljajo trije člani, vključno s članom študentom, s podporo dveh koordinatorjev v zvezi s postopkom (vsak iz ene od koordinatorskih agencij za kakovost). Koordinatorji imajo pri presojanju kakovosti zvez posvetovalno vlogo ter na podlagi ugotovitev in priporočil skupine pripravijo osnutke evalvacijskih poročil.

¹¹ Erasmus+ Programme Guide 2019, p. 129.

¹² <https://www.nvao.net/nl/presentations-workshop-rome-23-24-october-2019>.

Strokovnjaki in koordinatorji z agencij so se 11. marca 2020 sestali na enodnevni delavnici v Bruslju in razpravljali o aktivnostih in pričakovanjih glede evalvacije evropskih univerz, posebni vlogi strokovnjakov in koordinatorjev, predloženih dokumentih in o osnutku programa obiska.

V skladu z okvirnim dogovorom so bili evalvacijski obiski zvez načrtovani maja in junija 2020, vendar so bili zaradi razglasitve pandemije Covid-19 in z njo povezanih omejitev potovanj vsi obiski preloženi. Evropski komisiji je bila zato poslana prošnja za 6-mesečno podaljšanje projekta. Trenutno so obiski predvideni jeseni 2020. V skladu z merili bodo po obisku pripravljena evalvacijska poročila skupaj z ustreznimi ugotovitvami, analizami in zaključki. Poročilo bo napisano v angleškem jeziku in bo vsebovalo priporočila za nadaljnji razvoj evropske univerze. Obrazec za poročilo skupine je že na voljo. Evropska univerza bo lahko dala pripombe k osnutku evalvacijskega poročila, v smislu, da bo preverila dejanske napake. Skupina bo pripravila končno poročilo, ki ga bosta odobrili agenciji. Pri pilotnih projektih bo celotno poročilo skupine ostalo zaupno. Povzetek poročila bo s soglasjem evalvirane zveze objavljen na spletni strani projekta EuniQ.

Pilotni projekti in okvir bodo ovrednoteni skupaj s prispevki vseh vključenih deležnikov. Rezultati bodo predstavljeni na konferenci v Rigi marca 2021. Na konferenci bodo potekale razprave o posledicah sprememb okvira projektov, tudi v luči dejstva, da gre za predhodne evalvacije pilotnih projektov. Postavlja se tudi vprašanje, ali je okvir primeren za naknadno evalvacijo in ali lahko izpolni pričakovanja glede kakovosti na evropski in nacionalni ravni.

Lahko evropski pristop za presojanje kakovosti skupnih programov deluje kot model za izvajanje evropskega okvira za celovito presojanje kakovosti evropskih univerz, pri čemer eno zvezo evalvira ena agencija, vpisana v register EQAR, in ali se ti izsledki lahko upoštevajo po vsej Evropi?

Ostale pomembne teme so pravne ovire, s katerimi se soočajo zveze. Ali ESG, ki se uporabljajo za posamezno institucijo in izobraževalni sistem, prav tako ustrezajo zvezam, katerih poslanstvo vključuje tudi raziskave, inovacije in prispevek družbi? Ta vprašanja in možni odgovori bodo analizirani v okviru projekta.

Ob koncu projekta bo treba pričakovanja zvez uskladiti s celovitim evropskim okvirjem za presojanje kakovosti in spremljajočim načrtom, ki bo ustrezal posebnemu kontekstu, odpravil ovire in podvajanja v postopkih kakovosti in krepil kakovost evropskih univerz.

Zveza evropskih univerz – univerza prihodnosti

Pobuda za oblikovanje zvez evropskih univerz je bila načrtovana na vrhu Evropske unije (EU) v Göteborgu leta 2017. Evropski svet je decembra 2017 države članice, Svet Evrope in Evropsko komisijo (EK) pozval, da podprejo številne predloge, med drugim tudi pobudo za »okrepitev strateških partnerstev med visokošolskimi ustanovami v EU«. Tako je spodbudil nastanek približno dvajsetih evropskih univerz do leta 2024, ki bodo »študentom omogočile pridobitev diplome z združevanjem študija v več državah EU, hkrati pa prispevale k mednarodni konkurenčnosti evropskega visokošolskega prostora«.

Danes je to ena izmed vodilnih in ambicioznih pobud EU za nadaljnji razvoj evropskega visokošolskega prostora (EHEA), ki temelji na njegovih ključnih vrednotah in zajema široko paleto strateških ciljev:

- izboljšati konkurenčnost evropskega visokega šolstva na svetovni ravni in internacionalizacijo sodelujočih univerz;
- izboljšati sodelovanje med univerzami iz vse Evrope, s poudarkom na ustvarjanju evropske identitete vseh zainteresiranih strani, spodbujanju univerz pri prevzemanju ključne vloge na večkulturnem in večjezičnem, večsocialnem in večdisciplinarnem področju izobraževanja, raziskav, s posebnim poudarkom na inovacijah, prenosu znanja, tehnologij, najboljših praks in izkušenj;
- spodbujati in krepiti partnerske univerze, ki temeljijo na raznolikosti in pluralnosti svojih članov, z močnim poudarkom na učinkovitem upravljanju in vodenju;
- oblikovati nove individualizirane večjezične skupne študijske programe, ki bodo posameznikom (vključno z odprtim dostopom) omogočili usvojitve najkakovostnejših vsebin, ki jih evropske univerze lahko ponudijo;
- spodbujati mobilnost vseh deležnikov (učiteljev, raziskovalcev, študentov, zaposlenih);
- poenostaviti postopke in merila za izbiro kandidatov za študij, napredovanje, priznavanje kvalifikacij, veščin, kompetenc ... vse do pridobitve samo ene evropske diplome, ki bo samodejno priznana v vseh članicah EHEA.

EK je pripravila načrt finančnega mehanizma za vzpostavitev in delovanje 20 takšnih zvez evropskih univerz do leta 2024, ki bodo pripomogle k povečanju konkurenčnosti EHEA v hitro razvijajočem se in raznolikem svetu. Za ta namen je v prvem razpisu potrdila 17 zvez evropskih univerz in zagotovila 85 milijonov EUR finančne pomoči.

Cilj združevanja univerz iz EHEA je predvsem zagotavljanje odličnosti na različnih področjih, tako v raziskovanju kot poučevanju in učenju. Še več, koncept odličnosti želi EK razširiti tudi na odličnost, povezano s t.i. tretjim poslanstvom, kar bo določilo in okrepilo vlogo evropskih univerz in njihovih povezav z okoljem in družbo. Takšne univerze naj bodo vključujoče, neelitistične, raznolike in odprte.

Če bodo evropske univerze tudi inovativne in odprte, ne bodo združevale le podpornih mehanizmov v shemah financiranja EK, da bi ustvarile še več enake vsebine, temveč bodo testni poligon za razvoj novih okolij in priložnosti, ki bodo spodbujale razmišljanja zunaj ustaljenih okvirov in omogočale povezovanje s partnerji, s katerimi še niso sodelovale.

Evropske univerze naj bi torej predstavljale nadenacionalne povezave, ki bodo postale univerze prihodnosti in bodo spodbujale evropsko identiteto ter korenito spremenile kakovost in konkurenčnost evropskega visokega šolstva, s tem da bodo:

- vključevale različne vrste visokošolskih zavodov iz vse Evrope;
- temeljile na sočasno načrtovani dolgoročni strategiji, osredinjeni na trajnost, odličnost in evropske vrednote;
- ponudile učne načrte, osredinjene na študente, ki jih bodo izvajali univerzitetni kampusi, in kjer bodo lahko različna študentska telesa razvijala svoje programe in izkusila mobilnost na vseh ravneh študija;

- podpirale pristop, ki temelji na izzivih, po katerih bodo lahko študentje, učitelji, raziskovalci in zunanji partnerji sodelovali v interdisciplinarnih skupinah za reševanje največjih težav, s katerimi se Evropa danes spopada;
- spodbujale inovativno vodenje in upravljanje zvez evropskih univerz in skupnih projektov;
- omogočale strukturne spremembe (sodelovanje na izobraževalnem in raziskovalnem področju);
- zagotavljale mobilnost študentov (vsaj 50 odstotkov študentov naj bi bilo vpetih v mobilnost), ne le fizično, temveč tudi z uporabo novih tehnologij in mehanizmov;
- načrtovale sodelovanje z okoljem (lokalnim, nacionalnim, mednarodnim);
- omogočale doseganje dodane vrednosti.

Pomemben vidik, ki ga pri oblikovanju evropskih univerz pričakuje EK, je zagotavljanje njihove kakovosti (obvezna sestavina vsakega zaveznitva).

Zunanja kakovost in izboljšanje kakovosti evropskih univerz, območje medsebojnega sodelovanja in povezovanja

Ambiciozen cilj EK sledi razvoju, na katerem je temeljila uvedba programa Erasmus iz leta 1987 (prva študentska mobilnost). Program Erasmus + se je v zadnjih 33 letih močno razvil, saj ponuja priložnosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju, osnovnih in srednjih šolah, izobraževanju odraslih, mladini in športu. Program spodbuja visokošolske zavode, da sodelujejo na upravnem, upravljavskem, finančnem, pa tudi izobraževalnem, strokovnem in raziskovalnem področju. Leta 2012 (Bucharest Communiqué) so se ministri za visoko šolstvo strinjali, da bodo „priznali odločitve agencij (vpisanih v evropski register zaupanja vrednih agencij – EQAR) o skupnih študijskih programih“. Kljub temu je popolno priznavanje akreditacijskih in evalvacijskih odločitev, ki izhajajo iz enotnega postopka zunanjega presojanja kakovosti, še vedno okorno in preveč birokratsko urejeno. Od leta 2015 je več držav EU formaliziralo t.i. »evropski pristop«, med njimi tudi Slovenija, kar zagotavlja medsebojno priznavanje akreditacijskih odločitev o skupnih študijskih programih med agencijami, vpisanimi v EQAR. Poskusi samodejnega priznavanja predhodno pridobljenega znanja in celovite obravnave, spremljanja in izboljšanja kakovosti v EHEA ostajajo odprta vprašanja, na katera bodo skušale odgovoriti tudi evropske univerze.

Podobno kot visokošolski zavodi so se morale z izzivi internacionalizacije spoprijeti tudi agencije za kakovost v visokem šolstvu. NAKVIS je polnopraven član različnih priznanih evropskih in mednarodnih združenj, med drugim ENQA, EQAR, INQAAHE, CEENQA in ECA. ECA je že od leta 2008 dejavna na področju internacionalizacije in poenostavitve postopkov akreditacije skupnih študijskih programov. Izzivi, ki so bili uspešno obravnavani v pilotnih projektih, so pripomogli h krepitvi medsebojnega zaupanja, povezovanja članic, k izboljšanju skupnega delovanja in enotnim odločitvam v postopkih akreditacije skupnih študijskih programov. S projekti, kot so MULTRA, JOQAR in CeQUINT, ECA nadaljuje delo na tem področju.

V okviru internacionalizacije visokošolskih zavodov so bile dejavnosti mobilnosti tudi del zunanjega presojanja in izboljševanja kakovosti, vendar večinoma le posredno. Spremljanje in izboljšanje notranjih in zunanjih sistemov kakovosti evropskih univerz presega delovanje posamezne univerze, ene študentske organizacije in celo ene agencije za kakovost, zato je toliko bolj pomembno, da vsi deležniki skupaj sodelujejo pri načrtovanju in oblikovanju notranjih in zunanjih sistemov kakovosti v EHEA.

To povezovanje deležnikov na ravni evropskih univerz mora upoštevati naslednje posebnosti:

- umerjanje oziroma skladnost s posebnostmi nacionalne zakonodaje pri izvajanju zunanjega presojanja in izboljševanja kakovosti (EQA), na ravni posameznih agencij;
- poenotenje mehanizmov presojanja in izboljševanja kakovosti za kakovostno delovanje EQA (v primeru evropskih univerz ti presegajo nabor standardov kakovosti ESG oziroma nacionalnih meril ter standardov);
- razlikovanje med institucionalnimi in programskimi akreditacijami in evalvacijami (ob upoštevanju različnih vrst univerz, njihovih področij izobraževanja, delovanja in znanstvenih disciplin, načinov izvajanja izobraževanja in sodelovanja, njihove raznolikosti, zmogljivosti in razpoložljivih virov);
- interdisciplinarnost tipov in razsežnost potenciala evropskih univerz znotraj EHEA in širše;

- dostopnost izobraževanja (fizično, digitalno, komunikacijsko, socialno-ekonomsko in družbeno, jezikovno, kulturno in celo medgeneracijsko);
- tri poslanstva sodobne univerze (1. poslanstvo = kvalificiranje človeškega potenciala – izobraževanje; 2. poslanstvo = ustvarjanje novih znanj – raziskave; 3. poslanstvo = kadar univerze sodelujejo pri sooblikovanju potreb družbe in zahtev trga, tako da povezujejo dejavnost univerze z lastnim družbeno-ekonomskim kontekstom).

Izhodišče za presojo kakovosti in razvoja evropskega visokega šolstva so standardi ESG, s katerimi so večinoma skladni tudi predpisi in delovanje agencij za kakovost. Da bi se lahko agencije uspešno pripravile na presojanje in izboljševanje kakovosti evropskih univerz, bodo morale razviti in omogočiti:

- skupno strategijo in delovanje v okviru konzorcija agencij oziroma združenj;
- nenehno sodelovanje in mobilnost agencijskega osebja, prenos dobrih praks in uvajanje inovacij v postopke presoj;
- sodelovanje pri ustvarjanju orodij in mehanizmov za (samodejno) priznavanje pridobljenih kvalifikacij, za oblikovanje in vzpostavitev enotnih evropskih diplom ter podpiranje pridobivanja ustreznih veščin in kvalifikacij, ki so nujno potrebne za digitalizacijo visokošolskega izobraževanja v EU (v skladu z 1. Akcijskim načrtom za digitalno izobraževanje);
- oblikovanje univerzalnih standardov kakovosti, ki bodo temeljili na vrednotah EHEA in ESG, kljub temu pa upoštevali posebnosti posameznih evropskih univerzitetnih zvez in njihovega okolja;
- vzpostavitev medsebojnega zaupanja v okviru samodejnega priznavanja akreditacijskih in evalvacijskih odločitev;
- razvoj in uporabo novih oziroma inovativnih pristopov ter metod spremljanja in izboljšanja kakovosti, ob upoštevanju in spoštovanju načel akademske integritete;
- razvoj ustreznih programov za usposabljanje kakovostnih in neodvisnih strokovnjakov (tudi strokovnjakov študentov), ki bodo usposobljeni za ocenjevanje zvez evropskih univerz, njihovih študijskih programov in programov znanstveno-raziskovalnega dela;
- vzpostavitev, razširjanje in krepitev vrednot EHEA in še veliko več.

Presojanje kakovosti oziroma njegovo izboljševanje je stalen proces, ki zahteva preglednost, zavezanost, sodelovanje in medsebojno zaupanje vseh zainteresiranih strani v EHEA. Če želimo ostati konkurenčni in kompetentni ter hkrati slediti spremembam paradigem življenja, učenja in poučevanja, raziskav in vključevanja, bomo morali vsi deležniki sprejeti novosti. Potreba po vseživljenjskem učenju širi paleto življenjskih ciklov študenta, ki ni omejena le na izobraževanje mladih, ampak je proces, ki je stalen in slikovit, ob upoštevanju vseh oblik formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja. Kot varuhi standardov kakovosti so agencije za kakovost tiste, ki so odgovorne za njihovo spoštovanje in uresničevanje, hkrati pa za krepitev kulture kakovosti na nacionalni in mednarodni ravni.

V postopkih presojanja in izboljševanja kakovosti evropskih univerz bodo morale tudi agencije za kakovost v visokem šolstvu prestopiti okvire trenutnega delovanja ter preseči ocenjevanje kakovosti zgolj po vnaprej določenih standardih. Ključna vloga, ki jo bodo agencije prevzele, bo usmerjena v svetovanje in spodbujanje izboljševanja kakovosti na način, ki bo uporaben in prilagodljiv za različne tipe heterogenih projektnih idej evropskih univerz. Hkrati pa bo moral biti tudi sistem zunanega presojanja in izboljševanja kakovosti vključujoč, neelitističen, raznolik in odprt. Kako učinkovit in uspešen bo dejansko, bo pokazal čas.

VIRI:

- https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_en
- <https://www.aca-secretariat.be/index.php?id=932>
- https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en

n • a • k • v • i • s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s • q • a • a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

**Nacionalna agencija Republike Slovenije za
kakovost v visokem šolstvu**

Slovenska 9, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

T: +386 1 400 5771

E: info@nakvis.si

NAKVIS je polnopravna članica naslednjih evropskih
in drugih mednarodnih združenj:

n·a·k·v·i·s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s·q·a·a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) je bila ustanovljena leta 2010 za akreditacije in zunanje evalvacije v visokem in višjem šolstvu ter za razvojno delo na tem področju. Deluje odgovorno, strokovno, nepristransko in neodvisno v skladu z evropskimi in svetovnimi smerni razvoja. S članstvom v mednarodnih združenjih utrjuje ugled, skrbi za primerljivost in mednarodno prepoznavnost slovenskega visokošolskega prostora. Zavzema se za nenehno izboljševanje njegove kakovosti, tudi s sodelovanjem in svetovanjem vsem deležnikom v terciarnem izobraževanju.